

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 12. jaan. 1974
Nr. 3 (3891)

16. aastakäik

Solshenitsõn oli SAMAS KONGIS Tiefi ministriga

Pariisis vene keeles ilmunud Nobeli laureaadi Aleksander Solshenitsõni uus ülimat tähelepanu äratanud N. Liidu vanglate ja orjalaagrite elu kirjeldav romaan "Gulag-arhipelaag" on nüüd tõlgitud ka rootsi keelde ja ilmub lähemal ajal. See on faktiline süüdistusakt 450-nel leheküljel nõukogude rezhiimi vastu, kes tohutu terroriapaaradi inimeste hävitamiseks üles ehitas. Solshenitsõn annab siin e-lasi seda, mida ta ise vangistuses üle elas ja kuna orjalaagrid ja vanglad kubesid ka eestlastest, siis umbes kahekümnel leheküljel puudutatakse ka neid, eelkõige aga Tiefi-valitsuse ministrit ja Tallinna advokaati Arnold Susit, kellest sai autori sõber ja õpetaja.

Teatavasti puudutas Solshenitsõn eestlast ka oma esimeses raamatus "Üks päev Ivan Denisovitshi elus", kus kaks noort eesti poissi vangilaagris ühte hoidsid ja märkis seal, et ta kunagi ei ole kohanud mõnda halba eestlast. Tegemist oli Rootsist 1945 raudeesirlele

meelitatud kahe teismelise poisiga, kes maabusid Eesti asemel orjalaagris.

Nüüdse raamatus selgitab Solshenitsõn oma vahakordi eestlastega lähemalt. Ta sattus nimelt Moskvas Ljubjanka eeluurimisvanglas ühte kongi eestlasest advokaadi Arnold Susiga, kes oli vangistatud kui Ulnoosa poolt moodustatud Otto Tiefi valitsuse minister. Ta kirjeldab tugeva iseloomuga eestlast kui inimest, kes kaasvange õpetas kuidas vanglas käituda et üldse üle elada.

Ja Susi on see, kes Solshenitsõnile on jutustanud Eesti rahva saatusest, iseseisvusest, demokraatiast ja vabaduse hävitamisest. Susi on jätnud autorile tugeva mulje ja teda ta tsiteerib või nimetab mitmes kohas, olles arvatavasti aastatel 1945–1947 temaga saatust jaganud.

Susi oli Peterburgis õppinud ja rääkis puhast vene keelt. Solshenitsõn on imponeeritud eestlase haridusest: "Peale oma eesti emakeele valitses ta ka inglise- ja saksa keeli ja läbi aastate oli ta tellinud Economisti ning mitmesuguseid saksa teaduslikke väljaandeid.

Ta oli uurinud mitmesuguste maade põhi- ja karistusseadusi – ja nüüd esindas ta väärikal ja valitsetud viisil Euroopat meie kongis. Eestis oli olnud silmapaistev advokaat ja hüüdnud "kuldsoo" (see sõna on toodud eesti keeles)".

Solshenitsõn jutustab veel: "Vangide jalutamisel ajal püüdis Järg lk. 2

Hiina otsib fakte

Stockholmi Eesti Majas äratas mõne päeva eest tähelepanu ebaharilik küllaline. Sinna ilmus nimelt korrektselt riietatud hiinlane, kes tutvustas ennast kui Hiina saatkonna ametnikku ja soovis materjale saada Baltikumi okupatsioonikohta N. Venemaa poolt. Teatavasti on Peking süüdistanud Moskvat teiste rahvaste ikestamises, nimetades m.h. ka eesti, läti ja leedu rahvaid.

Lühem TV õhtul

Õlikriisi taustal lühendab Sveriges Radio/TV televisiooni mõlemate kanalite saateaega viis päeva nädalas – 21. jaanuarist peale lõpevad saated kell 21.45, erandiks on vaid reede ja laupäev, mil saateag on endine. Kuid ka laupäeva ja pühapäeva osas jäävad ära teatud varasemad kordusprogrammid, mis olid asetatud pühapäevale. Otsus kehtib esialgu kevadeni.

Pärast etenduse lõppu andis Eesti Kultuurikoondise esimees Leonid Laid (keskel) Lensi Rõmmerile üle auadressi. Nende vahel näitlejht Elo Rahn, vasakul taga luuletaja ja Kultuurikoondise abiesimees Kalju Lepik (EPL-foto Lepper).

Publik tänas TEENEKAT lavainimest

Pühapäeval, 6. jaanuaril Stockholmi Jarla Teatris Eesti Kultuuri Koondise poolt korraldatud teatritendusel Lensi Rõmmeri 70-nda sünnipäeva ja 50-aastase lavategevuse tähistamiseks kujunes väärikaks austusavalduseks teenekale teatritegelasele. Ta talendi mitmekülgus on eriti pagulaspõlve piiratud võimalustes leidnud uusi tegevusalasid. Näitleja ülesannete kõrval on Lensi Rõmmer edukalt tegelema lavastajana ja dramatiserijana ning kümnenkond aastat Stockholmi Eesti Algkooli lasteteatri juhina.

Rootsis asuva eesti pagulas-konna esimesel teatritendusel Stockholmis 1945. aasta kevadel, kui lavastati komöödia "Pisuhänd" Hanno Kompuse näitejuhtimisel, mängis tänane juubilar Matilde osa. Selle piduliku sündmusega – eestikeelse teatri sünniga Rootsis – tähistati ühtlasi ka näidendi autori Aduard Vilde 80-ndat sünnipäeva.

Ja see seik põnjustab äärmärkuse, et ka näidendi "Teisel pool tõusu" autor Voldemar Õun võis möödunud aasta algul märkida auväärset juubelisünnipäeva – ta sai nimelt 80-aastaseks. Seda ei mainita muudu eeskujulikult sisukas ja maitsekalt koos-

tatud Lensi Rõmmeri juubeliteaduse kavavihikus.

Ja kui Eesti Kultuuri Koondis möödunud aastal ühe oma kirjandusõhtu pühendas aasta jook-sul ümmargusi sünnipäevi pühitsevate eesti kirjanike loomingu vaatlusele, ei mainitud ka seal Voldemar Õuna tähtpäeva.

"Teisel pool tõusu" on Voldemar Õunale esimeseks teoseks draamavormis, seni oleme teda tunnud romaani-kirjanikuna. Neid ridu kirjutades ei meenu al-lakirjutajale ühtki õhtut täitvat näidendit eesti näitekirjanduses ainult kahele tegelasele – "Tei-

Järg lk. 7

Sõnavõtte Balti PROBLEEMIS USA Kongressis

WASHINGTON (VES) – Läti Vabariigi 55. aastapäeva märkimiseks kehtisid sõnavõtted Kongressi mõlemas kajas kuni detsembriku esimese pooleni, sest novembris, aastapäeva ajal, oli Kongressi vahaejal ja sõnavõtted lõuksid edasi. Enamus sõna võtnud Kongressi liikmeid mainisid koos Lätiga ka eestid ja Leedul, taotledes USA valitsuselt kolme Balti riigi huvides silmaspidamist seoses käimasoleva Euroopa julgeoleku ja koostöö konverentsiga. Erakorralist tähelepanu Esindajatekojas äratas Välis-asjade Komitee esimehe Thomas E. Morgani (dem. Pennsylvaniaist) sõnavõtt. Märkides, et kaitsetu-te Balti riikide vabadus hävitati 1940.a., kui N. Vene okupeeris Eesti, Läti ja Leedu ja vägivallalt in-korporeeris nad N. Liitu, ta rõhutas, et vastuseks sellele aktile USA deklareeris 23. juulil 1940, et ta ei tunnusta Balti riikide annekteerimist. Kui nüüd USA arendab oma välispoliitika detentent N. Venega, mida ka tema, Morgan, maailmarahu huvides toetab, siis sellega peab kaasas käima Balti riikide dis-krimineerimise lõpetamine.

Philip M. Crane (rep. Illio-noisist) tõi ette, et alates 1940.a., kunas N. Vene okupeeris Eesti, Läti ja Leedu, on kaotunud rohkem kui veerandi oma elanikkonnast genotsiidiliste küüditamiste ja vene valitsuse ümberasustamise poliitika läbi, kuid maailma avalikkus, kes teeb suurt kära Prtugali, Lüü-na-Aafrika j.t. riikide rahvusi-kupoliitika pärast, vaibik Balti riikides toimuva genotsiidi pä-rast.

Pragueusel "defente" ajastul

ei-tohi unustada Balti rahvaste mahasurumist N. Vene poolt, sest rahu ei saa saavutada aja-loole ja tema õpistele selja pöö-ramiseaga.

Mario Biaggi (dem. New Yorgist) oma kõnes nõudis samuti, et praegusel "detente" ajastul tuleb USA ja N. Vene vahekoridade parandamisel nõuda, et N. Vene austaks ikes-tatud rahvaste enesemäärami-se õigust.

Henry P. Smith III (rep. New Yorgist) ütles, et N. Vene im-

perialism on 1940.a. saadik ta-kistanud eestil, Lätil ja Leedul nende enesemääramise õiguse rakendamist. Kui USA maail-marahu huvides otsib koostööd N. Venega, siis ei tohi unustada, et ei saa olla tõelist rahu, kuni rahvad, kes soovivad vabadust, on ikkikas.

Lawrence J. Hogan (rep. Marylandist) ütles, et tema kui ikestatud Balti rahvaste vaba-dustoaaluste toetaja manitses Kongressi mitte unustada, et

Järg lk.2

EPL

KILLUSTUS

Laupäeval, 12. jaan. 1974

Mida lääne tsiviliseeritud maailm saab ära teha araabia riikide "õlisoja" vastu, mille järeldusi nüüd iga eurooplane ja ameeriklane juba oma nahal tunneb?

Vähemalt senini ei ole mingeid märke sellest, et demokraatlikud riigid võiksid saavutada mingi ühise liini ja poliitika. Vastupidiselt on kakaasa aidatud n.n. "müüja turu" tekimiseks, kus nõrgad araabia õliiriigid mängivad suurriikidega dikteerivat rolli, tõstes iga päevaga hindu.

Asi on läinud nii kaugele, et sõja raskust ja kaotusi valusalt kannud Egiptus, kelle õli pooler palju kaasa rääkida ei ole, hoidab oma liitlaste ette kuritahtlikku liigkasuvõtmist, mis on peidetud ainult hädapärastel ideelisel suitskattega, mis seisneb nõudmises, et Euroopa peaks hakkama "armastama" araablast ja aitama Iisraeli vastu.

Vähemalt esialgu on just hindade areng teatud lootuseks tööstusriikidele, kuna see meelitab sheike, emire ja eriti pidiktaatoreid sehtvi tegema üle kõige "idealisim", s.t. õli voolab rohkem kui oli kart.

Muidugi toovad aga uued hinnad kaasa probleeme, mis ei taha mitte ainult tööstusmaade rahvaid, vaid varsti ka araabia maid ja arenguriike, kes senini tugevasti on seisnud araablaste pooler. Kallinenud energia teeb kalliks ka kõik kaubad ja nii hakkab vähemalt osa liigkasutulest araablastest käest taas tööstusmaadesse tagasi voolama. Ja siis võib juhtuda, et kõige valemismini kannatavad need araablaste ideelised toetavad riigid, kes ise on sõna tõlkes mõttes elanud tööstusriikide armust ja n.n. arengubaid. Seda rohkem, et araablaste aktsioon vähendab nende riikide heaolu ja alandab elatustaset.

Lääneriikide ühisest vastuaktsioonist kõneles alguses USA välisminister Kissinger ja araablaste hiolatas alles paari päeva eest kaitseminister Schlesinger, märkides, et araablaste riskivad liiga kaugele minnes vägivaldse reaktiooniga kannatavate rahvaste poolt. Nagu märgitud, ei ole aga märke lääneriikide ühisest käitumisest, veel vähem vägivaldast asja lahendamisel.

Lääneriigid püüavad praegu üksteise võidu igauks eraldi lahendada oma energiaprobleemi, kusjuures eriti silmatorkav oli Jaapani täispöör araablaste kasuks, mis resulteerus embargoest vabanemisega, samuti Prantsusmaa piikaajaline õlleping Saudiaraablastega, mida tasutakse relvadega ja õllesihitusabiga – on iseenesest mõistetav, et ka siin on relvad pööratud Iisraeli vastu.

Prantsusmaa pooldab õlikriisi küsimuses "Iseseisvat" liini ja ei taha mingi hinna eest end araablaste ees kompromiteerida solidaarsusega USA-le, kes püüab koguda läänemaailma. Arusaadavalt ei taha Prantsusmaa ka mingeid sanktsioone, eriti veel sõjalisi, näha araablaste vastu, kellega tal on parimal vahekorrad.

Schlesingeri kartused, et õlikraandide kinnikeeramine võiks viia desperaatsete sõjaliste aktsioonideni, langevad vähemalt esialgu ära juba sel põhjusel, et USA ise, rääkimata tema liitlastest, ei ole valmis riski võtma suurkonfliktiks N. Liiduga, kes ju seisab araablaste taga nende boikoti kõrgeima protektorina ja garanteerijana, kuigi ta ise jatkab õli müümist. N. Liidule on poliitiliselt äärmiselt teretunud õlud, kord, kus araablastel n.ä. põhjusega alustavad õlisoja lääneriikide vastu ja neid nii majanduslikult kui sõjaliselt nõrgestavad, ilma et Kremlil endal oleks mingeid riske.

Küsimus seisneb selles, kui võrd araabia maad ise oskavad näha oma marioneti rolli praeguses olukorras, et nad on suutnud kogu maailma vapustada. Ja ka seda kuni võrd nad iseoma tulevikku ohustavad lääne teadliku nõrgestamisega, sest juba praegu on mitmed araabia maad oma vene sõpru olnud hoolega valvama, et need sõpruse kätte all ei seaks sisse uusi ja neid maid satelliitidesse suunavaid valitsusi. Äsjane otsus taas suurendada õliproduktiooni, näis olevat vihje, et õlisoja ei aeta äärmuseni.

Maailmal on aga põhjust kiirustada uute energiaallikate leidmisega, sest kui ka õli arvatakse jätkuvat kolmeks-neljaks aastakümneks, siis on araablastel selgelt alla kriipsutanud, et tööstusmaad neid ei saa enam ka tulevikus usaldada energiaallikate valitsejana.

KLA

Koitjärve täiskogu tuleb kokku

Koitjärve Sihtasutuse täiskogu aasta-kokkutulek tolmub laupäeval, 2. veebruaril 1974 Gamlieadani rahvamajas. Kokkutulek algab kell 19 koosolekuga, kus antakse ülevalde Sihtasutuse tegevusest ja majanduslikust seisundist. Esitatakse samuti 1974. a. tegevuse sihtjooned ja nendega seostuvad eelarve. Sõna on ka revisjonikomisjonil.

Pärast koosolekut, umbes kell 20, algab koosviibimine supeaga, millest võtavad osa täiskogu liikmed koos külalistega. Supee-laudu varustavad Koitjärve Daamid eestipärase toetudena. Koosviibimisel esinevad sõnalis-muusikalliste ja rahvatantsu-ettekanetega Tallinna lipkonnina noored.

VÄLISKOMMENTAAR

Rahvusvahelisest elust

Bonnis ilmuv ingliskeelne ajakiri Central Europe Journal avaldas mõeldum aasta viimases numbris pikema artikli, milles vaadeldakse rahvusvahelise elu uut korraldust ja selle moodi. Autoriks on poliitiliste teaduste Jerzy Hauptmann, poola-ameeriklane, kelle sulest on ilmunud mitu raamatut poliitilistel temadel.

Nüüd kirjutatud artiklist ütleb ta sissejuhtlaval, et tavallise arusaamise kohaselt võib uue korralduse algust rahvusvahelises elus siduda president Nixonil ametisseastumise kõnega, milles ta lähtus juhtumõttel, et maailma probleemide lahendamisel on konfrontatsioon ajakärg mõhõnnud ja selle asemele tulnud läbirääkimiste periood.

Hauptmann leiab, et 1969 algpäävedest saadik on tõesti mõndagi juhtunud. Kaks supervõimu, USA ja N. Liit, on ilmutanud soovi pinavuse vähendamiseks omavahel. Hiina rahvavabariik on Nixonil külskõlgu tagajärjel astunud rahvusvahelisele näitelavale tähtsa tegelasena. Vietnam sõda on

pärast ameerika vägede lahkumist muutunud kohaliku iseloomu kandvaks konfrontatsiooniks.

Pärast Nixonil külskõlke Pekingisse ja Moskvasse tekkimud olukorrad võib pasita, nagu oleks uuesti taastatud klassikaline jõudude tasakaal, kus kolmas asjaosaline mängib mõduandvat rolli. Hauptmann arvates on nilsugune arvamine kaugel tõest, kuna oletatud kolmnurga tippudel on vähe ühist.

Võimaliku konfliktit puhul USA ja N. Liidu vahel on Hiinal vaevalt põhjust kiirustada poole valkuga. Samasugune oleks USA holak hahe kommunistliku suurriigi võimaliku kokkupõrke korral, nilsama aga käitaks ka N. Liit juhul, kui USA ja Hiina kokku pörkavad.

Jõudude kolmnurk pole järelikult võimaline toimima vana klassikalise mustri kohaselt. Pealegi on kaheldav, kas kolmnurga mõju ulatub tänapäeva rahvusvahelise elu kogu näitelavale. Vaatlejate rõhuv enamus on pigem arvamisest, et tegelikult peab kõnelema viisnurgast, kus Jaapan ja Lääne-

Euroopa on asunud kahe uue tipu kohale.

Esialgu peab muidugi mõõnma, et mõlemad uued tipud ei oma veel jõulist võimsust, mis oleksid võrdsed kolme suurema omadega, aga põhmõttelisel on mõlemal juhul potentsiaali küllalt olemas.

Majanduslikult on nii Lääne-Euroopa kui Jaapan juba hakanud mängima väga suurt osa rahvusvahelises elus. Nende poliitiline ja sõjaväeline tõus näib olevat ainult ajakõlmsus.

Uue korralduse kujunemisel on iseloomustavaks jooneks olnud paljukõnelud pingelangus. Kui hästi see kõlalki ja kui soovitat pingelangus ongi, peidab ta enesest suuri vastuolusid. Ta ei kõrvalda ega vähenda viie nurga riiklike huvideid, eriti mitte kahe nukleaar-se supervõimu omi. Pingelangus tähendab lihtsalt, et kaks supervõimu on kokkuleppel hakanud mängima uueviisilist mängu rahvusvahelisel näitelaval.

Sel pole midagi ühist arvamisega, nagu oleksid mõlemad järsku leidnud, et neil pole mingeid lahkarvamisi omavahel või nende huvide langevad koguni ühte.

USA on loomulikult huvitatud koostööst Lääne-Euroopa ja Jaapaniga uues poliitilises süsteemis. N. Liit oimalt poold ei saa aga sedasama taotleda, kuna see poleks usutav. Selle asemel püüab N. Liit mõlemad järejõrgult kiskuda eemale USA-st eeskätt majandusliku koostöö osas, pakkudes soodsamat kaubandusturgu. Tulemusest pole veel sugugi selged, kuna areng on alles käimas.

Ohlikum on olukord väljaspool viie nurga süsteimi, nimelt n.n. kolmandas maailmas. Ametlikult ja avalikult ei pretendeeri ei kaks supervõimu ega kolm muud võimudest väljaspoolsete piirkondade kontrollimisele. Aga N. Liit ja Hiina teostavad seal ilmselt ofensiivli, õhutades sisekonflikte, toetades poliitilisi võimuharajaid ning andes poliitilist ja majanduslikku abi.

Kõik see sünnib pingelanguse nimel, mis on katteks N. Liidu ja Hiina ofensiivile. Holatuseks maailmale on Lähis-Ida konfliktid äsjane areng, kui araabia riigid hakkasid oma maapõuevara kasutama poliitilise reivana. Pole veel selge, kuidas see mõjub rahvusvahelisele poliitlikale. Aga eeskujul võib öla nakatav ja ohustada rahvusvahelist elu laiemaski ulatuses, kui aegsald vastuabinõusid ei võeta.

A.K.

Balti...

Algus lk. 1

nende rahvaste tulevik määrab ära ka Euroopa tuleviku ja maailma raskala tulevikus.

Edward J. Derwinski (rep. Illinoisist) oma suures kõnes tõi ette, et N. Vene valitsus pillutab eestlasi, lätlasi ja leedulasi ümberasustamise korras laiali üle "suure, laia Venemaa", et halvata nende rahvuslikku efekust. Ta paigutas Kongressi Protokollil Läti Informatsioonibüroo pikema ülevaate lätlaste tagakiusamisest N. Venes.

Senatis sõnavõtjatest paigutas senaator Charles H. Percy (rep. Illinoisist) Kongressi Protokollil Läti rahvusühnni ingliskeelses tõlkes, "God, bless free Latvian Land..."

Uue omapärase algatusega on toime saanud Toronto elunev kunstnik Axel Roomsa. Tema teemaks on "Tuli tuha all", mis sümboliseerib eestlaste vabadusvõitlust kodumaa. Kunstnik on valmistanud seeria graafilisi pilte metsavendade vastupanust ja võitlustest. N. Vene okupatsioonivõimuga pärast mele maa okupeerimist ja ka hilisemall-aastail.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhana Koka
Vastutav väljaandja
(anav. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: B 66 67
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

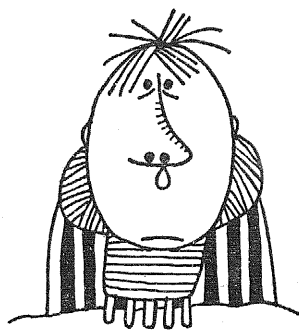
Toimetaja Eeskilstonas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tallinispõstgiro nr. 15 67 70-0
Kuuatuspostire postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta kr. 170:--
Termin (4 kuud) kr. 62:--
Kuu kr. 17:--
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens
Tryckeri AB Eskilstuna 1974

kui...

Kui sissetulek muutub, kui haigestud, kui külastad hambaarsti või kui ootad last . . .
Jah, kui! Sel juhul saad kindlasti kontakti meiega kindlustuskassas.

Kõikidest uutest reformidest ja muudatustest, mis parandavad sotsiaalset julgeolekut, jutustame käesolevas kuulutuses. Lõika see meeleldi välja, loe ja säilita seda!

Kui jääd haigeks

kehtib haiguserahakindlustus järgmiselt:

Et üldse oma õigust haiguserahaks, peab olema kindlustuskassas registreeritud ja omama sissetulekut, mis on vähemalt 4.500 krooni aastas. Haiguseraha väljastatakse umbes 90 protsendi sissetulekust, kuigi praegu mitte kõrgemast sissetulekust kui umbes 60.000 krooni.

Isik, kelle sissetulek 1973 lõpus oli 1.800 ja 4.500 krooni vahel aastas, võib — nii kaua kui tal nimetatud sissetulek käib edasi — saada haiguseraha vanade reeglite järgi.

Kodusel abielulisel — nii mehed kui naised — on kindlustatud haiguserahaks vähemalt 8 krooni päevas ka siis kui nende sissetulek on väiksem kui 4.500 krooni või kui nad üldse ei oma teenistust.

Kodustel abielulistel või õppijatel on võimalik vormistada vabatahtlik haiguserahakindlustus, nii et nad saavad õiguse 20 krooniks päevas toataks haiguserahaks.

Haiguseraha sissetulekult 4.500 krooni ja rohkem aastas on maksustatav sissetulek ja ATP-alusega nagu teised sissetulekud. Kindlustuskassa võtab sinu haiguserahalt tulumaksu kui sa oled teenistuses.

Kui su sissetulek muutub, pead sellest kindlustuskassast kohe informeerima. Haiguseraha suurust, milleks sa oled õigustatud, muudetakse 30 päeva pärast teate ärandmist — kas sa oled haige või mitte.

Kui su laps haigestub

ja laps on alla 10 aastat, võid võid jääda töölt koju, et last hooldada kuuks juures makstakse haiguseraha. See kehtib kümme päeva perekonnalt aastas, samuti üksikutele vanematele või abielu listele koos kui mõlemad töötavad.

See õigus kehtib ka isale kui ta jääb koju laste juurde, kes on alla kümne aasta, kui perekonda sünnib juurde veel ühesid-vendi.

Kui vajad hambaarsti

maksab kindlustuseksa vähemalt poole ravitasust otse hambaarstile. See kehtib alates 17-ndast eluaastast nii rahvahambaravis kui ka erahambarastide juures, kes on liitunud hambaravikindlustusega.

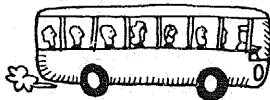
Noored 17 ja 19 aasta vahel saavad alandatud hinnaga hambaravi rahvahambaravis ning noored alla 17 eluaasta saavad täiesti tasuta ravi rahvahambaravis.

Ärahoidvaks hambaraviks ja eriti kulukaks raviks maksab kindlustuskassa enam kui poole kuludest.

Rahvahambaravi hambaarstid ja suurem osa eraarstidest on liitunud hambaravikindlustusega. Tasu nendele käib kindlate tariifide järgi, mida ei tohi ületada, kuid mis tohivad olla madalamad. Osa eraarste tohivad siiski võtta 5–20 protsenti kõrgemaid tariife, kuna neil võivad olla erilised kõrgeid väljaminekuid seoses vastuvõtukoalidega. Samuti erilised spetsialistid tohivad kasutada erilisi tariife.

Anmed hambarastide kohta, kes on liitunud kindlustusega leiduvad nimistust Lisa över tandläkare, mida võid saada kindlustuskassast. Säl saad ka teada, millistel hambaarstidel on õigus võtta ettenähtud kõrgemaid tariife.

Hinnakiri, mis hõlmab hambaarstide ja hambatehnikute töid, on olemas kindlustuskassa broshüüris Vad kostar tandläkaren? Kui soovid hambaravikindlustuse kohta veel rohkem andmeid, võid saada ka broshüüri Att gå till tandläkaren.

Kui sul on lähima hambaarsti juurde pikk tee, võid saada tasu reisikulu eest, mis ületavad 15 krooni.

Kui ootad last

on sul õigus vanematerahaks. Vanemateraha saavad vanemad, kes elavad Rootsis ja kes on olnud kindlustuskassas registreeritud vähemalt 180 üksteisele järgnevat päeva enne lapse sündi või arvestatavat sünnituspäeva.

Tulevane ema võib töö lõpetada juba 60 päeva enne lapse sündi ja saada vanemateraha. Kui laps on sündinud, saab ka isa õiguse vanematerahaks juhul kui ta soovib jääda koju ja last hooldada. Vanemad tohivad ka kordamööda olla kodus pool päeva kumbki, seda ka erinevatel päevadel, kuid sama aja jaoks ei saa nad vanemateraha.

Madalaim vanemateraha on 25 krooni päevas. Kui see lapsevanem, kes jääb koju, omab kõrgemat haiguserahakindlustust kui 25 kr päevas, kehtib tavaliselt kõrgem summa ka vanematerahana. Ent suuremat osalt peavad mõlemad vanemad olema kindlustatud enamaks kui 25 krooni päevas vähemalt 270 päeva, kui isa saab suuremat summat.

Vanemateraha on maksustatav sissetulek ja ATP-alusega. Vanemateraha makstakse maksimaalselt 180 päeva ja normaalselt kuni laps on 180 päeva vana.

Kasu- ja adoptiivanemad võivad samuti saada vanemateraha. Kui laps on vanem kui 240 päeva kuid mitte kümne aastat kui ta adopteeritakse, saavad adoptiivanemad vanemateraha maksimaalselt 20 päeva eest.

Kui sissetulek muutub

pead sellest kohe informeerima kindlustuskassale. See on tähtis, et sa saaksid õiget haiguseraha haiguse puhul. Alates esimesest jaanuarist on see eriti tähtis, kuna uues haiguserahastüstemis põhineb haiguseraha täpsemalt sinu arvestatavale sissetulekule.

Ka see kehtib alates 1. jaanuarist

Hoolduseabiraha makstakse välja vanemale, kes hooldab raske händikäpiga last. Seda kõrgendatakse, kusjuures summa on sama suur kui terve enneaegne pension, ühes pensionilisa rahvapensionist, s.t. praegu 8.505 krooni aastas. Samaaegselt muutub hoolduseabiraha maksustatavaks teenistuseks, nii et sa saad õiguse ATP-punktideks täpselt nagu mistahes muust sissetulekust. Tulumaks võetakse hoolduseabirahast maha enne selle väljamaksmist.

Vanus, mil lastepension rahvapensionist lakkab, tõstetakse 18 eluaastani.

Kindlustuskassa maksab välja tööturabiraha sularahas nendele töötutele, kes pole liitunud tunnustatud töötaolekukassaga, või kes sellest kassast enam ei saa toetust. Lääni töökomisjon otsustab tööturabiraha suurust. Kui soovid teada rohkem, pöördu töötameti poole.

Rahvapensionimaks katoatakse alates 1974 ja see osa rahvapensionimaksust tasutakse riigile tööandja või ettevõtjate poolt.

Laste abiraha tõstetakse 375 kroonile veerandaastas ja makstakse kindlustuskassa poolt välja hiljemalt iga veerandaasta esimese kuu 20-ndal kuupäeval.

Ja sa tohid lasteabiraha välja võtta postilt või pangast niipea kui rahakaart kindlustuskassast on kohale saabunud.

Fråga oss gärna om de nya sociala reformerna!

FÖRSÄKRINGSKASSAN

— Ma ütlen sulle veel üks kord, siin lähedal lihtsalt peab olema mingi diskoteek.

Tarvilik eesti-balti literaarne käsiraamat

Erik Thomson, Estnische Literatur, ihre europäische Verflechtung in Geschichte und Gegenwart. Schriftenreihe Nordost-Archiv, Lüneburg 1973, 130 lk + 15 pilditahvli.

Meie kolmekümneaastane pagulasele on kulgenud peamiselt poliitika tähe all, mille tõttu kipume ära unustama selle vaimse tegevuse, mis on sündinud paguluses, või kõige selle, mis seda tegevust seob endisega kodumaal. Meie vaimne panus eksiilis pole olnud väike, kuid oleme sellest

halvasti informeeritud. Iseenesest ei saa küll ka kaevata nii palju informatsiooni puuduse, kui selle hajumuse üle. Alles viimasel aastakümnel on hakanud ilmuma esimesed nüütekohased bibliograafiad pagulasloomingu kohta.

Tunduva lünga on siin nüüd täitnud Lüneburgis elava publitsisti Erik Thomsoni ülalnimetatud teos. Selle pealkiri "Estnische Literatur", on selles mõttes piisavalt eeskirjalik, et teos ise sisaldab andmeid mitte üksnes selle kohta, mida oleme harjunud pidama literatuuriks (ilukirjanduslikus mõttes), vaid haarab ka teaduslikku loomingut, isegi poliitilist kirjandust. Autori sihiks on olnud nii siis anda läbilõike kogu meie vaimsest tegevusest, alates selle algemest kirjasaõna süniga kuni 16. sajandi esimesel poolel ja lõpetades tänapäevaga. See gigantne ülesanne eeldab autori head orintatsiooni aines ja annab samal ajal kiiduväärt tunnistuse oskuses seda tohutut ainet sõeluda ja ära paigutada nii kitsasse trükiuumi.

Siin ei olegi küsimuses ainult eestlaste looming sõna oskuses tähenduses, vaid ka see, mida Eesti pinnal on loonud baltisaksa literaadid ja teadlased. Niisugune aine hulk määrab loomulikult käsitlusviisi ja töö iseloomu: siin pole mudel teinud, kui esitada puht-faktilist materjali nappide kommentaaridega ja sekka bibliograafilisi märkmeid tähtsamast toist. Nii on kujunenud teos, mida tema rikkalik, kuid äärmiselt tihedatult sisu tõttu võib õigusega nimetada käsiraamatuks. Jätkan meeleid selle teose faktilise materjali analüüsi ja võimaliku arvutuse mõne ajakirja hooletaks ja pirdun siin ainult tutvustamisega kõige üldisemates joontes.

Teose esimene peatükk, 16 lehekülge, annab kursuse ülevaate eesti kirjasaõna kujunemisest alates Wanrad-Koell'i katekismusega (1555) kuni tänapäevani. Siia on mahutatud kõik arvesse võetavad kirjamehed nende teenete mainimiseks. Nad olid ju alul kõik saksa emakeelega, kuid alates 19. sajandi algusest, hakkab üha kasvaval määral sekka tulema ka eestlasi, esirinnas Kr. J. Petersoniga. Teine peatükk (lk.17–30) on pühendatud okupeeritud Eesti kirjandusele, sellele järgneb väike vahemänguna meeleolulisil kirjel-dusl kodunt lahkumise puhul, ei

siis kord veel läheneda meie kirjanduse "viimastele klassikatele", silapoole pääsenud suurnimedele nagu Visnapuu, Gallit, Under j.t. Sellele järgneb väike ülevaade Bernard Kangro tegevusest Lündis ja edasi ülevaade uuest kirjanduslikumest pagulusest.

Omaste kasituse osaliseks on saanud võimalik kirjandus, ajalookirjandus, filoloogiline, etnoloogiline ja poliitilist võitlust kajastav kirjandus, iga üks neist vastastatult tähtsamate tööde bibliograafiaga. Ka kunst ja kunstiteoste publikatsioonid on saanud omaette välese peatüki. Lõpuks järgnevad statistilised kokkuvõtted kirjanduse liikidest ja kodumaise ning pagulas kirjanduse liigipärane võrdlus.

Nagu juba alapealkiri ütleb, et vaatle Thomson eesti kirjandust mingi provintsiaalselt isoleeritud nähtena, vaid teda huvitab samavõrra selle seosed Euroopa vaimueluga. Mida ta sellega konkreetselt mõtleb, selgub teose lõpupeatükkidest, mis käsitlevad teekirjandust eesti keeles (1940–1970), ilmunud peamiselt kodumaal, eesti autorite töid võõrkeeltes, baltisakslaste osa kultuurvahendusel ja PEN-klubi tegevustil. Lõpetuseks on toodud veel väike ülevaade eesti ex-ibliistest. Kõik need lõiked on varustatud rikkaliku bibliograafilise märkmetega, mis tunnistab autori pidevast huvist oma sünnima vaimuelu vastu. Autori kogumistöö üksi juba on aukarustatav, rikkamata suures huvist selle töö tagajärgi üldsele kahtesaadavaks teha. Oma lihtsaks ja selgeks ülevaateks Thomson andnud konkreetseid näide ja nimeid varal hea läbi löike meie kultuuriloolis literaalsel pinnal, mitte üksnes meie endile vaadata, vaid enne kõike informatsiooniks väljapoole. Heaks teatmetalilikuks on see teos eriti selle, kellel pole võimalust või aega vastavald andmeid mitmekülgsest suurteosest või jooksavast perioodikast välja otsida.

Gustav Ränk

Pacificis Palisade's, Kalifornias, suri 25. detsembril prof. dr. jur. Richard Ränk, sünd. 22. aprillil 1914 Jõgeval.

Tallinnas suri 23. detsembril Heino Ojand, sünd. 25. mail 1934 Virumaal.

Põhjakotka lend Rootsi

TORONTO (EPL) — Kanadas algasid ettevalmistused Rootsis Metsakodus toimuvasse maailma-laagrisse sõitmiseks aastal 1975.

Skautlikud noored oma aasta-koosolekule valisid reisikorraldajaks nskm. Ants Evardi. Sõidu nimeks valiti "Põhjakotka lend 75".

Õnnetus eestlasega

NEW YORK (VES) — Kardetavate tagajärgedega liiklusõnnetus juhtus New Yorgis 21. detsembril pedagoogi, matemaatik Osvald Sullaga.

Kodulähedasel tänaval sõitis temale peale auto, mille tagajärjel ta sai tõsiselt vigastusi. Tal on murdunud vasakpoolne puusalu, on vasaku õlalu murre ja arvatavasti ka ribide mureid. Arstid loevad õnnetuse ohvri seisukorda tõsiseks. Vajaliku operatsiooni ei saadud kõrge vanuse tõttu ette võtta. O. Sullal on 87-a.

Karikaturist USA parimaid

NEW YORK (VES) — USA-s ilmus Charles Brooks poolt toimetatud aasta parimate karikatuuride koguteos "Best Editorial Cartoons of 1972". Raamatus on toodud ära viis eesti karikaturisti Edmund Valtimani "The Hartford Times" is ilmunud karikatuuri.

Boräsi lapsed oma jõuluvanaga (Foto E. Art)

Lastejõul Boräsis

BORÄS (EPL) — Boräsi Eesti Selts korraldas kohalikele eesti lastele jõulupö 16. detsembril Carrolli kogudusemaja Maria saalis, kus lastele ja nende vanematele oli kaetud kohvilaud.

Boräsi Eesti Seltsi esimees A. Jakobson meenutas avasõnas kogunagi jõule kodumaal, kus maa lapsed kogunesid koolimajas koos ümbruskonna elanikega suureka ja pühakuks hetkeks. Koolmeister luges hardunult jõuluvangeeli, õpilased esitasid jõululaule ja jõululaulendit ja siis saabus jõuluvana. Need mälestused ei kustu kunagi, õieti kõneleja, kes puudutas ka Boräsi eesti laste jõulupuu pidamise traditsiooni, mis kestab juba 1945-ndast aastast alates. Ka siin on loetud jõuluvangeeli ja siia on saabunud eesti jõuluvana. Algaastatel oli pidulisi nii palju, et ruumid ei suutnud kõiki hästi mahutada, nüüd on read hõrenenud, kuid südamekkus on aiva suurenenud. Jõuluvangeeli kuulutas õp. Kodres. Ka tema läks oma jõulu-

Streik lõppes

TORONTO (EPL) — Eestlaste pildiramiitööstuses Aristic Woodwork Co juures pikemat aega kestnud ja suurt tähelepanu äratanud streik lõppes kokkuleppe al-lakirjutamisega ettevõtjate ja punitöölise ühinoi vahel.

Osa töölisi, arvuult 128, ei katkestanud tööd, mistõttu päevast päeva kestsid ahvardavad demonstratsioonid vahriku ees. Streigi kestel arreteeris politsei 115 demonstranti, kellest ainult 10 kuulustid ettevõtte tööliskonda ja olid tege-likud streikijad. Töö alustamisel jäid esialgu ametisse tagasi võt-mata need 9 töölisi, kelle vastu on politsei pärast nende arreteerimist tõstnud süüdistuse. Kardetakse nimelt nende poolt kättemak-suaktioone kaastöölise vastu, kes ei streikitud.

Noortele margi-huvilistele

Käesolevaga pöördub tele poole Eesti Filatelistide Ühing Rootsis (EFUR) ja palub kõiki Eesti noori filateliste, kellel on oma kogutud filatelistlikku või numismaatilist materjali, üksikvõi mitmeliste teemadel ja kes on nõus oma kogudega näitusel esinema, teatada oma soovidest EFUR juhatussele jaanuari alguses 1974.

Kui peaksite vajama abi kogude ülespanemisel, aitab Teid EFUR — teatage ainult oma soovidest.

EFUR korraldab 1974.a. filateeli-näitust, kus on kavas noorte väljapanekute osakond ja vajame sellest osavõtjaid. EFUR address: EFUR c/o Kröndström, Sofielundsplan 40, I, 122 31 Enskede.

KGB-ülem Tallinnas

MOSKVA — N. Liidu poliitilise politsei (KGB) ülem Juri Andropov kõneles enne jõule Tallinnas. Kuid tema kõne tekst toimetati Moskvasse millegipärast alles 30. detsembril, teatavalt ameerika teadete-büroo UPI Moskvast.

Oma kõnes tähendas KGB-üle ms., et lääs kasutab enda huvides pingelõdvendamise poliitikat ja nn. inimõiguste suurendamist sotsia-lismi kahjustamiseks. Andropov, kes on ka N. Liidu kompartei keskkomitee poliitbüroo liige, kiitis heaks parteijuhil Leonid Brezhnev poolt antud juhised üldise pinge vähendamiseks, aga ta lohatas ühtlasi (tõenäoliselt vastuseks lääne suurenevale survele inimeste ja ideeliste kontaktide avarda-miseks).

— Rahvusvahelise pinge lõdvendamine, ütles ta, ei tähenda klassi-võitluse lõpetamist rahvusvahelisel tandelil. Imperialistid tahavad kasutada seda oma klassiprivileegi lõukuseks ja sellega siis vallutada ideoloogiliselt sotsialistlikke meid.

Brezhnev on samuti kõnelnud ideoloogia valvuse süüdamist seoses pinge lõdvendamise, kuid Andropov näib minevat oma holatusega — eriti sõnade valikus — hoopis kaugemale. Ta nimetas läänes alustatud kampaaniat inimõiguste parandamiseks N. Liidus "udustuseks", mille eesmärgiks pole muud kui tagada "vabadust intrigeerimistegevuseks sotsia-listlikes maades". (EPL/Mr)

Kui mälestasime Morellit

Olen kaua aega mõelnud, kuidas seda lugu öieti kirja panna, aga lõpuks leidisin, et ma ei suuda ikkagi midagi muud kui lihtsalt jutustada kuidas see oli ja mis mulle sellest meelde on jäänud. Ja võib-olla ei olegi enamad tarvis. Sel õhtul olime me kokku tulnud Morelli mälestamiseks. La Maga oli keetnud matet (roheline tee) ja Oliveira oli toonud pudeli Calcadost (õunakonjak), mitte sellepärast, et meile see maitseks, vaid sellepärast, et see oli olnud Morelli lemmikjook.

Oliveira tundsin ma paremini ja kauemini kui teisi, sest ma olin temaga tihti istunud Buxtoni juures ja sõnud Sundae'd kuna seal serveeriti suured portsjonid ja hind oli odavam kui mujal. Ma teadsin, et Oliveira oli argentiinlane ja oli elanud hulk aastaid Pariisis ja seal oli ta kohanud La Magad, kelle laps oli surnud mingisse lastehaigusse, ma ei tea enam millesse just.

Igatahes oli Oliveira korraldanud Jacques Morelli matused ja tema valduses olid ka Morelli jä-

reljäänud paberid, märkmikud, poolloolevad artiklid ja enamasti ajakirjadest ja magasinidest, kus Morelli oli avaldanud oma kultuuriteoreetilised tööd.

Ma olin mõnda neist lugenud ja üllatudes avastanud, et Morelli tundis ka Baltikumi ajalugu ja kultuurilugu ja kasutas tihti näiteid sealt piirkonnast oma väidete toetamiseks. Nii oli ta ühes oma memuaarkirjandust analüüsivas artiklis võrrelnud Tallinna pastori Balhasar Ruksovi kroonikat tema kaasaegse Pierre de Bourdelle teosega "Les Vies des Dames illustres" (Üllaste daamide elu).

Kuigi Morelli stiil oli sürrealistlik ja tema mõtted ning seisuksed peidetud erakordsete võrdluste ja mõtteplottide taha, arvan siiski mõistvat, et ta taunis Igaugust memuaarkirjandust, kus informatiivsus on asendatud agitatiivusega ja kus elusündmused vaadeldakse hüpooteetiliselt ja egotsentriliselt – sel juhul jäävad memuaariteosed küll autorit karakteriseeriv, aga ebameeldiv ja vähehuvitav ajakohustus.

La Maga tuli kõigest ja valas tassides värsket matet. Pola tassis madalalt padjalt, kus ta oli istunud ja laskus minu kõrvale kitsale sohvale. Ma vaatasin ta rohekaid silmi ja mõtlesin, et ta on tüüpiline kaasaegne naine: lapse-na sõja jalgu jäänud, isa või ema – ma ei mäleta enam kumma – poolt poollaks, venemad Pariisi langemisel teadmatult kadunud ja jäänud ja tüdruk heatahtlikult prantlaste poolt üles kasvatatud. Koos Oliveira ja La Magaga oli ka tema kuulunud sellesse Pariisi ho-beehmlaste kihti, kus toimus alaline ideede käikimine ja kust öieti tulevad uusi suundi rajavad kirjani-kud, poeedid, maalikunstnikud ja filmirežissöörid.

Sel kihil pole huvitavaid kombel kuigi palju kontakte ühiskonna ülemisemast kihtidest, küll aga on nad kodus allapoole kuni clocharideni välja. Morelli oli mitmes oma töös väitnud, et see on loomulik, kuna kultuuriloojad sel kombel on lähemal ürgsemaile ja vahenditule elule selle kõige imelikuma ja mõistamatuma vormides. Ta oli rõhutanud õige mitmel puhul, et vanad Euroopa kultuurirahvad peaksid uut loovat energiat hankima just Euroopa äärelah-valt ja vähemusi lihtsasti Balkanist, Baltikumist, läpisliit, keltidelt ja baskidelt, kuna nende spirtuaalse ja emotsionaalse energia on veel värskes ja sajandite voolust kulu-matu. Ta oli radikaalselt vastu Igaugusele kultuuriritalismile, nagu ta seda nimetas, mõeldes selle all lippude ja standardite sümbolikat, kolonides marssi-mist, ühislaulmist, bankettide, ak-tuste ja juubelite pidamist, neid pidas ta kõiki dekadentslikeks, teodalaajast pärinevaks nähteks, mil enam modernse kultuurieluga midagi ühist ei olevat.

Pola oli saanud kirjandustea-dusliku hariduse ja tema kaudu teadsin ka, et Oliveira oli kirjuta-nud mõned raamatud, aga kuna need olid hispaaniakeelsed, siis ei saanud ma neid lugeda. Nägin neid

slin raamatutüüpi, sest Oliveira ja Traveler olid sõbrad, ma arvan, nad olid koos Buenos Airesis üles kasvanud ja seal oli pärit ka Tali-ta. Talita oli Traveleri naine ja nende kahekesi koteris me olimegi õhtul.

Traveler oli siin linnas ühe tsir-kuse direktoriks ja vahetevahel, kui Oliveira oli raha otsas, töötas temagi puuduseperioodist üle-saamiseks Traveleri vahendusel samas tsirkuses. Ma arvan, et mõistan, miks Talita ja Traveler Morellile olid meelunud ja miks nad olid sõbraks saanud – mõlemad olid elavad ja andekad inimesed ja ääretult sbralikud.

Nende kõrval oli Oliveira palju rahutum ja iseenesest otsisklevam ning puhuti ka sünge. Kullsin kui-das ta Talitale vastas ja seltsas, et Morelli ei olnud sugugi marksi-st, vaid et ta mitu korda oli meelde tu-letanud kõikide marksiistide poolt tehtavat põhilist viga: nad usuvad, et kõik inimsoo probleemid on la-hendatavad majandusliku ja poliiti-ilise diktatuuri.

Ja et silamaani pole veel kusagil ühtegi kommunistliku riiki, kus kehtiks ka demokraatlik val-badused. Kapitalistlikus maailmas on vabadust siiski niipalju, et in-meesd kes soovivad, võivad asu-tada kibbutseid, kolhoose ja suur-perekondi, nagu see on sündinud Iisraelis, Skandinaavias ja Ameer-ikas ja ei mingi tsivilisatsiooni nimel ei tohi hävitada lapsi, eskimote, Amatoosane indiaan-laste või berberinomaadide vaba-dust, mis on tuhandad aastad vana. Oli aeg kus rahvaste vabadust hä-vitati ristiusu nimel, siis tehti seda kommunismi nimel ja nüüd teevad seda sotsiaalfanatid.

Oliveira valkis ja süttas närvil-ist uue sigareti. Pola pani mate-tassi oma jalgade kõrvale pöran-dale, ja tuletas meelde, et Morelli oli kusagil kirjutanud Navajo-in-diaanlaste saagadest, pidades neid palju väärtuslikumaks kirjandu-seks, kui Ameerika "bestsellereid", mis on konstrueeritud para-jaist annuseist sekkist, kriminaal-susest ja romantikast ja mida loe-takse miljonite inimeste poolt, kuna esimesi on ehk lugenud ainult paarituhat inimest. Morelli väitis, et me oleme umbusklikud kirjutu-sõna vastu, kuna see on kom-merciaalseeritud: raamatuid kir-jutatakse selleks, et neid tahetakse müüa, või et nende kaudu tahetakse levitada mingit poliitilist ehk so-siaalsel ideed.

Ja pidas ainsaks tõeliseks kir-janduseks praeguses maailmakir-janduses Ladina-Ameerika kir-jandust, kuna seal on tolmumas fusioon vanade indiaanirahvaste kultuuri ja sinna hispaanlaste poolt viidud euroopaliku kultuuri vahel. Morelli pidas eriti lugu kolum-biaanlase Gabriel Garcia Mar-quez'ist, kelle romaan "Cien años de soledad" (Sada aastat üksin-dust) hiljem levis üle kogu maailma, peruulase Mario Var-gas Llosa'ist ning argentiinlasest Julio Cortazar'ist, kelle romaan "Rayuela" on näide uuest tehnilis-te võtetest, sisemisest intensi-teedist ja elu pluraliteedist mõist-misest. Samas oli Morelli aga ka holatanud väikerahvaid liigsest takerdumast oma ajalukku ja kee-lepliridest ja mitte nägemast teis-te rahvaste ja kogu inimühiskonna tsivilisatsiooni.

Siin võitis Oliveira uuesti sõna ja võitis, et öieti peaks Morellit pi-dama tsivilisatsiooniteoreetikaks, kuna inglase Kenneth Clarki kõr-val on tema ideed sel alal olnud kõige mõõduvamad. Morelli näivat Clarkiga siiski olevat ühel arvamisel, et tsivilisatsiooni ei ku-junda mitte ühiskondlikel ega ma-janduslikel süsteemil, ei ka mitte produktioonisuhendil, et usk ega filosoofia, vaid ainult need, kes loe-vad uusi vorme: arhitektid, skulp-torid, maalrid, tehnikud, kera-mikud, kujudajad, moeloojad ja kä-sitöölised.

Tsivilisatsioon ei ole mitte see, millised vahendid meil on, vaid milline vorm neile vahenditele on antud. Nii mõõdus see õhtu kui me Morellit mälestasime.

ENDEL KÜKS

Riin Rivanool TOLL

Toll on pikkuse mõõt ja nüüd te muidugi arvate, et ma tõstan häält selle vanamoelise mõõ-dustiku vastu ja soovitan hoopis meetri ja sentimeetri peale üle minna.

Ei sugugi! Kõigepealt ei ole see üldse minu ala ja kõik, mis tegeleb arvudega, on nii öelda Aadama osakonnast. Peale selle läheb meetermõõ-dustik siin kälku niikuini mõ-ningate aastate pärast ja eks me siis muretses ja näe vaeva ümberarvestamistega, kui sel-leks aeg kätte jõuab.

Plaansesin sedapuhku kõ-nelda hoopis sellest tollist, mida üks aus inimene peab maksma riigivõimudele, kui ta välis-maalt midagi sisse toob ja omadega vahele jääb. Või mida ärimehed maksavad ka ilma vahelejätmiseta. Ühesõnaga ja ütleilse tahtsin ma juttu teha sellest asutusest, kus niisugu-seid asju otsustatakse.

Oma süütu näo ja ausate si-niste silmadega olen ma senini reilist tulles enamasti vilkist tollist läbi saanud aga mõned üksikud korrad on mind siiski hullupööra pahendanud.

Esimene kord ei see siis, kui meie Tibu oma riistemat lee-ripäevaks kuldristi sai. Postiga see tuli, väärtus oli mingisugune saatelehele märgitud ja tollimehed kõige suure rääki-miste peale vaatamata nõudsid kingitusest tolli.

"Kuld, teate kuld, see ei tä-henda, et on kingitus," kõigutas nõudja ristikest sõrme peal ja mul tuli neile ligemale kingitu-se täies väärtuses rahatähti le-tile lugeda.

Ag sellest on juba palju aega tagasi.

Hiljaaegu läks meil ühel reisi-il, et juba soojale maale sõttes oli kohver lennuki pagasiiru-mis kannatada saanud ja luku pealmine osa pealt ära rebitud. See trikkel, millega lukk lahti klõpsatab, oli ära. Aga ei sest midagi. Meil oli soojamaa kor-teris selline kõigisakond niket-näketega ka ja Aadam leinutas, et kahvilga saab kohvrikuks imehästi lahti. Jäigi siis sedasi ja me ei hakanud omale musta-taasaarel kohvriparandajat ostmaga.

Kui pärast puhkust ja suures harduses kodulinna lennujaama jälle tagasi jõudsime, ei olnud minna selleks mitte ette valmis-tatud, et öelad tollimehed mul kohvri lahti teha käsutavad. Ülesin, et võti on, aga kohvrit lahti ei saa ja pööratsin süttuse märgiks silmi.

Ag see ei aidanud. Käsutati mind teise sappa ja nagu mina sellest aru sain, just sinna, kus need kohvritega narkootikave-dajad, marijuanaaga hang-elejad, viinadeldajad, vale-rahategijad ja kõik teised sel-lised sakkhädajad reas seisid. Kujutage ette, mina aus ja süü-tu inimene, oma katkise kohv-riku pärast sellistega reas!

Kui viimases ahastuses just oma kaunis emakeelse hõikama pidin: "Et kas tõesti ei leidu terves tollimajas ühte kahtli-t!" ilmus Aadam lagedale. Tema on siinuke, et kerib kui maa alt tules just siis, kui seda aimatagi ei oska. Oleksin võinud talle ju suurest heastmeelst nuttes kaels langeda, aga seisin üna vapralt ja väarikalt kõigi nende hangeldajatega reas, ega näi-danud oma sisemäilimast midagi. Eks olnud vahva!

Teate, Aadamal on talvisel-lisest Tootsi taskud: kruvid, mutrid, naelad, nõõrijupid, võtmad, kruvikeerajad ja veel tuhat ja üks asja – kõigile seal ruumi jätkub. Kahviit tal küll harilikult ei ole. Sedapuhku aga olin ta taskud reiksiks päris tü-hjaks raputanud, seal ei olnud ühtki teravat asja ja kui te vä-hegi ette kujutate oskate, siis te-teate, kui hävitava pilgu saatis Aadam sellise avastuse järele oma laulatatud naise suunas.

Ag siis me proovisime uusi abinõusid.

Lipsunõel murdus pooleks, kuid kütnevilliga saime kohvri lahti. Tolliametnik tõstis välja Aadama vanad sandaallid, musta pesu, kotikese konna-karpe, saapamaaride ja lokirul-lid, koputas kohvri põhja peale ja lasi meid tolema.

"Sa Mooses küll, vaata, kui-das tulles ausaid kodanikke kimbutama!" ütlesin ma siis välju häälega Aadamale, nii et kõik seda kuulnud võiksid ja tõstsin oma süüdist silmad lae poole. Seda näitemängu poleks ma siiski mitte tegema pida-nud, sest nõudmoodi ei pannud ma tähele, kuis mu käekott sangapidi maha põntasas ja just see ülemääraselt sisse toodud liikõõrpudel koti sees katki läks. Ag me olime siis juba õnneks tollist läbi ja oote-ruumi vahel pinnal.

Kas te olete kunagi puhasta-nud käekotti, kus sees liikõõri-pudel puruks on läinud? Ei ole? Ärge proovige, see on lootu-setu!

Ja susi söögu neid tollimehi ja tolliseadusi!

Kristiina (n-na Toffer) ja Tayko von Rosenwinge USA-s poeg Eerik Kristjan kolmanda lapsena pere-konnas.

Jaak Riismandel ja Kathleen Mary Gillespie abielusid Wash-ingtonis. Jaak Riismandel on lõpe-tanud ülikooli administratsiooni alal ja töötab ühes kindlustuselt-sil.

Ellu Riismandel, eesti õigustea-dlane, töötab Washingtonis Auto-riiguse Ametlis juristina auto-riiguse küsimustele alal.

Jaak Riismandel on ajaloo pro-fessoriks New Yorgi osariigi üli-koolis.

Emille Mets peab Calistogas Kalifornias suvepansionaati ja puhkekoju.

Harald ja Erna Luning Long Is-landilt USA-s sooritatavad maali-mareisil. Jõulude veeitsid nad Aust-raalias, kus Melbourne's töötab nende poeg mag. Rein Luning.

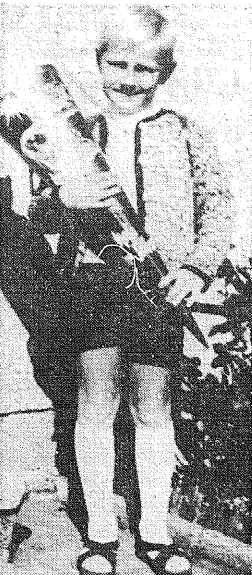
Uno Teemant, kes töötab Wash-ingtonis USA kongressi raamatukogus ja on Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides rahvasaadak, tähis-tas oma sõõndat sünnipäeva. Juu-bilar on lõpetanud USA-s ülikooli magistri kraadiga.

Kristiina (n-na Müllersdorf) ja Björn Sandbergile sündis Dande-rydis poeg.

Tyre ja Matti Kõresaarele sündis Stockholmis teise lapse tütar.

Kirsti (n-na Seensalu) ja Rein Tagelile sündis Stockholmis poeg.

USA-estlaste "kasupoeg" läks algkooli

USA-estlased "kasvatavad" oma "kulu ja kirjadega" Sak-samaal vaeaselt Madis Lauritsat, kelle vanemad on kadunud ja keda hooldab vanaema. Mati läks nüüd kooli.

NEW YORK (VES) – Saksa-maal, Augsburgis läks algkooli esimesse klassi 6 ja poole aastane Madis Laurits, eesti poisikeva-slaps, kes juba mõnda aastat on olnud USA eestlaste vaderlapsaks Eesti Abistamiskomitee kaudu.

Poisikesele on antud majandus-likku toetust ja Augsburgis elunev kolonel Alfons Rebane koos abi-kaasaga on EAK palvel vanaema juures asuval poisikesel "silma peal" hoidnud niisuguse heataht-likkusega, et Madis kutsus neid "onu" ja "tädi". Ei meil ija üksik rahvalige on kallis, püütakse teha kõik mis võimalik, et Madis Lau-ritsaast kasvaks eesti mees.

Madis Laurits sündis 1967. a. märtsikus Augsburgis, kus enne kadus isa ja siis jäi kuni tänaseni teadmata kadumaks ka lapse ema. Saksa hoolekandeaustised teatasid vanaemale, kes jäi väike lapse hooldajaks, et ta võib lapse anda kasvatusmajja. Vanaema, kes väikepalgasele töötajana oli ras-kes olukorras tütrelepahe tõttu, keeldus aga kategooriliselt last ära andmast, ta ei anna kunagi tütre-poega sakslaseks kasvatamiseks!

Brandti täht loojub

BONN – Lääne-Saksmaal tehtud ringkõlmuse põhjal on kanstler Willy Brandti populaarsus pidevalt langenud.

Detailsest koostatud ja analüüsi-tud ringkõlmuse põhjal poolab praegu ainult 38 protsenti valijad-konnast Brandti sotsialistide par-teid kuna 49 protsenti valijaskon-nast on kristlik demokraatliku partei selja taga. Ringkõlmus kinnitab, et Brandti ülesreklamam-tud idapoliitika ei ole kaugeitki nii roosiline nagu seda esialgu Lääne-Saksamaa elanikele ette maali-il.

Möödunud aasta viimaseks ürituseks oli Aarne Viisimaa 75-aastase juubeli puhul kirikukontserti Stockholm Jakob kirikus, kus peale juubilarit (pildil ees keskel) esinesid veel Stockholm EELK kirikukoor Jüri Raidi juhtimisel, koori solistid Helvi Klement ja Koidu Ventser ning orelil organist Anders Bondeman (EPL—Foto Tipso)

VAIMULIK KONTSEERT

Aarne Viisimaa 75-nda sünnipäeva ja 55 aastase laulutegevuse tähistamiseks plaanitud vaimulik kontsert Stockholm Jakob kirikus pühapäeval, 18. novembril jäi mäletavasti asjaomase haiguse tõttu teostamata. See toimus nüüd pooleist kuud hiljem, pühapäeval, 30. detsembril täpselt sama kava ja samade esinejatega.

Ainult publiku poolel ei tundunud olevat enam seda eluvast ja huvi, mis valitses juubelisünnipäeva ümber — kuulajad kontserdile oli kogunenud suhteliselt tagasihoidlikult. Jakob kiriku tornikella kutsusid kontserdi algul inimesi künnituledeks pidulikult säravasse kirikusse — kutses kõlas kurtidele kõrvadele... Meid haaranud sünged igapäevamured ja pühadeaegsed askeldamised panid unustama mõnegi ettevõtmise. Ka tundub allakirjutajale, et korraldajad ei olnud ajakirjanike veergudele publikule küllalt silmapaistvalt meelde tuletanud edasi-

Radari leiutaja surnud

Inverness — Sir Robert Watson-Watt suri Shotlandis 81. aasta vanuses. Sir Robert oli mees, kellele kogu maailm ootasus Inglismaaga, väga palju tänu võlgnud, kuna ta leiutas radari.

1940. a. Battle of Britain'i kulgu Teise maailmasõja ajal juhtis võidule ohjeldava osas just radar. Sir Robert avastas radari juha 1934. a., kuid see leidis laialdast kasutamist alles Teise maailmasõja päevil. Radar leiutas Robert Watson-Watt juhuliskult, nii nagu juhuliskult on avastatud kõik suured leiutused. Ta töötas surma-kiirte idee kallal ja otseselt muu- seas avastas sejuures radari. 1942. a. loodi ta rüütliks ning 1964. a. annetas USA valitsus talle kõrgeima aumärgi mida Ühendriikidel on võimalik anda mittemeeri- riklasest tsivilistile — Medal of Merit. Pärast Teist maailmasõda elas Sir Robert 10 A. Kanadas, nii Montrealis kui Torontos. Ta koguni abiellus kanadalannaga. Mitmekülgne teadusmehes on koguni töötanud ka briti salaluures ning spioonina valepaberitega viibinud Saksamaal paar kuu enne Teise maailmasõja puhkemist. Ta saadeti sinna selgitama kas Hitleril on välja arendatud radarivõrk sõjalis- seks otstarbeks.

lõkatud kontserdi toimetulemise aega.

Kontserdi kava oli rikkalik ja huiaratavalt mitmekesine, kuulsi- Instrumentaal- ja vokaal- soliste, samuti segakoori ettekan- deid. Meeldejäävaks tutvuseks ku- junes meile, eestlastele, orilekun- nik Anders Bondemani esinemine solistina, koori ja laulusolistide saatjana ning heliloojana. Anders Bondeman on Jakob koguduse organist rootsi pool ja teda hin- natatakse kui Rootsi üht silma- paistvaimat orilekunnikku noor- mast generatsiooni. Meie eril- list tähelepanu kõitis ta improvi- satsioon eesti rahvalaulule "Kus on kurva kodu" — komponeeritud just selleks kontserdiks. Sellest lähe- malt allpool.

Kontserdi ettekanded avas Anders Bondeman, esitas orelil Johann Sebastian Bach'i "Prelu- diumi ja fuga a-duuris". Anders Bondemani kõrge mängutehniline kultuur ja sügav muusikaalsus tõi meile intiimselt lähedale ja mõis- tavaks vanameistri helikeele igavesed väärtused.

Tundud tshehi helilooja Antonin Dvořaki püübiluuldest on Aarne Viisimaa tõlkinud kaheksa laulu ja esitas need sellel kontserdil kahes jargus. Juba laulude pealkirjad ("Looja vägevus", "Hea karjane", "Troost", "Kiituse laul", "Palve", "Ahaustus", "Lootus" ja "Laulje Jehoovaale uut laulu") ütlevad, et need haaravad inimlikku tunde- maale laias amplituudis, hardast südamekusest ja mahedakõlali- sest laulusest kuni tänu-meelse kiituse ja hõiskava jõuliseeni. Aarne Viisimaa hääli kõlas puhtalt ja hea kandvusega, näitlejalikult suutis liiasid ettekandeid var- junditlikkusi.

EELK Segakoor Jüri Raidi juha- tusest esitas viis laulu. Alustati Ri- dolf Tobiase "Otsu kui hiru kison- dab" — heakõlaliselt ja meeleolu- kalt. Gunnar Wennerbergi "Meie elupäevad", kus Koidu Ventser (alul) laulis nõudlikku soloosopartiid, pealt kuulajaid meeleolude tun- devarjunditega ja kauni meloodi- deusega. Edasi kuulsime Johan Hiobi "Ole ustav surmani". Segakoorile langes au esitada kont- serdi lõpppalad: Herbert Piiri- meise harda, palvusliku meele- luga "Palve" ja Gunnar Wenner- bergi optimistliku, rõõmsaimelise "Andkem au Issandale". Selle esi- tamisel laulsid sooloois Helvi Klement (sopran) ja Aarne Viisi- maa (tenor), orellisaade Anders Bondeman.

Nagu eelpool näinud, ootasime erilise huiga Anders Bondemani improvisatsiooni eesti rahvalaulu- le "Kus on kurva kodu". Motiiv kuulub eesti rahvalaulude rikkali-

ku varamu noorematesse aasta- käikudesse ja seda on oma heli- loomingu kasutanud mitmed eesti autorid. Oli põnev kuulda, kuidas teistest rahvusest helikunstnik seda teemat tõlgendas. Sissejuhatava- minoorsele põhiteemale järgnesid Anders Bondemani teostuses õi- gepea rõõmsaimelised partiid nagu kinnitamaks eesti vanarahva tarkussõna rõõmu ja mure kak- siviitendusest. Ja kui autor oma huvitavalt isikupärase improvi- satsiooni lõpetas optimistlikult elurõõmsate helikäikudega, jäi kuulajale mulje, et on ajakohatu- kurest rahvusest meenutada oma mi- neviku koostis. Oleme elujõuline, kadakana visa tüüp, kade pole suutnud maa ligi liitsuda okupa- tsioonid, küüditamised ja pikaa- jaline maapagu. Meid on painutatud, aga meie ei ole murdunud.

Anders Bondemani esitus- kes kuulsime ka Léon Boellmanni nel- jaosalise "Suite gotique'i", kus meil eriti haara selle kolmas osa "Priere a Notre Dame" oma sü- gaval hardumusliku meeleoluga ja maheda toonidamisega.

Aarne Viisimaa on paguluses üks vähesi laulusoliste, kes vaimu-liku muusika esitamist sihtidealt- kuit viljeleb. Oma pikaaajalisest laulutegevusest on ta viimased viisteist aastat pühendanud erandi- lult esinemistele kirikukontser- tidel, jumalateenistustel ja matu- setalitustel. Ka on ta rikanastud meie kirikliku muusika reper- tuuuri uute laulude kavva võtmi- sega, samuti tõlgetega rahvusva- helisest repertuaarist. Solistina on ta esinenud ka väljaspoolt Rootsi piire — Saksamaal, Kanadas ja USA-s. Lootame, et tal jätkub elujõudu talle sõjameelhaadest ala edasi harastada.

Vaimuliku kontserdiga Jakob kirikus pandi viiakirja lõpp-punkt Stockholm eestlastkonna kultuuri- lisele tegevusele möödunud aastal. Ja kui kuulajad selle meeleolu- rikalt, kunstiliselt heatasemuga kontserdi oli kanjaks väheviitu, siis troostigi korraldajaid tead- mine, et tulevaste ürituste huvides oli parem, et kava oli hea ja publi- kuit vähe, kui vastupidis — publikuit palju aga kava kehv. Asjane kont- sert kiidab tegijaid. Jõudu tööle!

Uuel aastal 1974.

ED. REINING

Uudiskirjandus

EESTI FILATELISTLIK BIBLIOGRAAFIA

1973. aastal ilmus kauaoodatud filatelistlik kokkuvõte "Eesti Filatelistlik Bibliograafia" esimene osa, koostanud Henry Blom, välja- andja on New Yorgi Eesti Filate- listide Selts. Väljaanne toob andmeid ligi 180 eriaritkili kohta nii eesti, saksa, inglise, rootsi ja prantsuse keeltes. Bibliograafia hind on Rootsis kr. 5: pluss saate- kulud. Tellimisi täidab H. Krönd- ström, postgiro 60 38 86-3.

RAHVUSLIK KONTAKT nr. 4

Ilmus Rootsi Eestlaste Esinduse ajakirja "Rahvuslik Kontakt" nr. 4 aasta viimase numbrina. Sisus prof. Ernst Öpiku lühtus eestlas- tele kogu maailmas, Vold. Kures avaldab mälestusi Konstantin Pätist, Jüri Adila vaatlus lääne- saksa juhtivat sotsiaaldemokraa- tia ja ekskommunisti Herbert Wehnerit, Georg Pärnuult on pü- hendusartikkel ajakirjaniku Vol- demar Kurese 80-a. sünnipäevaks, Karl Laante kirjeldab N. Lildu defensiivi Lätina-Ameerikas, Märt Raud reemutab admiral Joh. Pit- kat ning Arnold Toomka käsitseb ukrainlasest rahvuslikku vastupa- nu.

"TRIINU" nr. 83

on ilmunud ja ühes selnakalend- riga Rootsi jõudnud. Seekordne toimetaja Nora Kõlm arutab to- metajaveerul eestlaste generat- sioonidevahelisi probleeme. Järg- neb jõulujuttus õpetaja Andres Taulit. Ignas Tõrmaküla kõneleb oma artiklis "Rohujuured Jõekää- rul" Toronto Eesti Naiseltsi juha 28 aastat töötanud laste suvekodus kui eesti keele ja meele püsimise algialttest Kanadas.

Ago Pärtel manitseb väliseest- lasti koguma ja säilitama kultuuri- loolisel väärtuslikke arhiivmater- jale. Ja Parma jutustab kümme aastat edukalt töötanud Toronto lasteaiast. Järgneb Salme Ek- baumi huvitav matkakiri Soomest "Vabaduse kuusk". Erika Land- Vernik tutvustab meid suure kontrastide maa Brasiiliaga ja üt- leb sooje sõnu selle maa küllalis- lahkest rahvast.

Evald Volit kirjeldab melle maailma kõrgeima torni ehitamist Torontos artiklis "Uus "Paabli torn" valmib Torontos", mis ra- kendatakse tõdse kaugekõnele, TV ja raadiosaadet saatmiseks ja vastuvõtmiseks, millist artiklit il- lustrerib ka foto neljast tööriides eestlasest, kes on rakendatud tööle torni ehitamisel.

Järgneb kirjutis H. Aruja sulest "Toronto Eesti Naiseltsi tegevu- sest" ja Ly Krabilt "Triinu õhtu Torontos". Autor V.P. kirjutab kokkuvõttekult artiklis "Piirita klooster ja Püha Birgitta" selle pühaku elust ja tegevusest, kelle 600 aasta surmapäeva märgiti pi- dulikult tänavu Rootsis. Artiklile lisandub A. Kippasto luuletus "Pi- rita rand" ühes Piirita kloostri va- remate fotoga.

Järgneb rikkalik käsitöönurk, kus on toodud õpetusi Helja Piirsa- lu, Elve Nigoli ja Vera Kreitzbergi poolt aknakardinate ja mitemesu- guste sohvapajate valmistami- seks, seegi rohke fotodega val- mistatavatest esemetest. Jaanet- teilt "Uus ja värsket talvemood pealaste jalatallani".

Nina Kantsi kirjutis "Rahvarlie — ilioive" kõneleb Portlandis, Oregonis, Eesti Seltsi naiskäsitöö- ringi poolt välja pandud nukkude eesti rahvarlietesse Eesti Päevade raames toimunud kunstinäitusel. Lhoste kirjutab "Ilu ja mood tal- vel". J. Järv tutvustab artiklis "Kasulikud lõunamaised toita- ned" meid vähetuntud lõunamaise vitamiinirikaste fruktidega ja Mai Kaja Kork õpetab, kuidas teha pi- parkoogimaja.

"Ammamäma õpetustes" an- nab Helmi Kreek kasulikke näpu- näited õpetusi majapidamises. Hannes Oja artikkel "Vainne eesti kodu" kõneleb 1873. aastal ilmunud eesti raamatust. Alf Kubbo "Vana tamm" sisaldab mälestusi tema

lapsepõlve Tartust ja sealsetest tuntud inimestest. Viimase "Trii- nu" tekstileheküljel on toodud 1974. aasta 29. jaanuaril 90-aastaseks saava Juhan Aaviku kaks meile vanemale hästituntud jõululaulu, meeldetuletamiseks meie mudi- lastele — need on "Läbi lume sa- hiseva" ja "Jõuluõhtu." ühes noo- tidega.

Kõigele sellele lisaks "Triinu" muustriehit ja palju, palju fotosid eesti tublidest naistest, kelle õiga- del lasub peamiselt väsimatu te- gevus eestlase alalhoidus ja oma- vahelise koostöö saavutamiseks.

"Triinu" üksiknumber maksab kr. 4.85, aastatellimine kr. 17.- Toimetuse ja taltuse address: c/o V. Poska-Grünthal, Torsvikss- vängen 29, Lidingo.

Leinateated

Stockholmis suri 15. detsembril Vilma Kanger, n-n Nüctern, sünd. 13. juulil 1891 Tallinnas.

Detroitis, USA-s suri 16. detsembril dipl. agr. Eduard Berme, sünd. 13. jaanuaril 1888 Kambjas.

Pärnus suri 18. detsembril Maria Lahesalu, n-n Mets, sünd. 12. märtsil 1894 Saaremaal.

Tõrvas, suri 5. detsembril Isa- bella Lossmann, n-n Raig, sünd. 20. veebruaril 1890 Marlenburgis Lätis.

Elin Toona uus romaan

ELIN TOONA

LONDON (VES) — Elin Toona, kes meile tuntuks saanud noorkir- janikuna ja Vinsnapu Fondi lau- readina, elab alaliselt oma ameerikalasest abikaasaga Simons Islandil USA-s. Ta on praegu küla- skäigul koos 5-a. poja Timoty Reinguga Londonis, kus elavad ta ema ja vanaema, viimane 94 a. vana.

Londonis on ta märkinud, et il- mumas on temalt uus romaan "Spiegelas sinise kausi all". Kir- jastajaks on E. Kirjanike Koope- rativ.

Romaani sündmustik toimub Yorkshires, kus kirjanik lapsena kasvanud ja elanud kuni 21-a. va- nuses. Romaan on üldinimlik, ba- seerudes psühholoogilise proble- emil, keskpunktilis olles eesti perekonal. Osa mängivad ka ge- neratsioonide vahed. Tekstilvab- rikus töötav noormees peategela- sena ei ole oma saatusega rahul. Vanuse tõttu ei saa ta briti kooli- stseemis edasi õppida. Kodune miljöo viib teda vastuoliu ka ingli- se miljöoga, milles ei puudu in- glanna. Asudes kahe ühiskonna vahel, tunneb ta, et ei kuulu ühe- ga teise. — Raamat ilmub tuleval aastal.

Inglismaale pidi Elin Toona jääda kuueks nädalaks. Ta on müda oma kodusaadelt tegev ka ühe ameerika ajakirja alalise kaastöölise.

Maailm on mu kujutlus

Bernard Kangro: Puu saarel on alles. Romaan. Eesti Kirjanike Kooperatiiv. Lund, 1973. Kaas: Arno Vihalemm.

Selle Schopenhaueril võetud tsitaadi järgi peab kirjanik Bernard Kangro oma artikli koguteoses "Kirjanikult lugemisele" (1962). Tema Joonatan-triloogia puhul ("Joonatan, kadunud veli", "Õo astmes x", "Puu saarel on alles") maksab seda meelde tuletada.

Kolmkümmend aastat pärast gümnaasiumi lõpetamist hakkab Joonatan hvi tundma selle vastu, missugune ta oli noorena. Ta on vahepeal kirjutanud raamatuid, muu hulgas teose "Euroopa müüt". Nüüd tahaks ta iseenesest suhtes selgust saada. Aga vahepeal on juhtunud muudki. Joonatan elab pagulasena välismaal. Tema kodumaa (nime ei nimetata) on võõra võimu poolt okupeeritud, seal valitseb diktatuur ja vägivald. On küll juba võimalik sinna sõtta, aga pealinnast kaugemale ei tohi minna. Joonatanile aga on tähtis omaenese järgede ajamiseks pääseda oma väikesesse koolilinnu ja osa võtta oma klassi, üheksanda lennu kokkutulekust kooli lõpetamise 30. aastapäeva puhitsemisel. Ta sõidab sinna linna salaja.

Teema Joonatani enesetsiinitamine — käsitlus on õnnelikuks leidlik. Autor paigutab Joonatani tema klassivendade keskele (neid on 16 järele jäänud). Pikast lahusolekust ja ootamatust jällenägemisest põhjustatud õhinast ruttavad nad Joonatanile pakkuma seda pilti, mis neil temast kooliajal oli kujunenud. Kuna igaküls on näinud teda oma nägemise ja mõistmise võimete kohaselt, saab sellest väga mitmetahuline tervik. Koos sellega tekib lugejal kujutus jutustajatest enestest ja areneb romaani teine teema — olukord okupeeritud maal.

See on triloogia esimese osa sisse. teises osas, pärast Joonatani koolivendadele salapäraseks jäänud kadumist, võtavad nad igaküls minavormis peatüki ulatuses selles asjasõnas, valgustades veelgi lähemalt endid, maal valitsevat poliitilist olukorda ja oma asendit selles.

Joonatan teises osas tegelasena

ei esinenud, ta oli ainult koolivendade arutusobjektiks. Lahkumise temast esimese kätte lõpus, kui eraklik kooliaegne pinginaaber Laur Paomes üha lähenevas udus ta üle järve saarele sõuab. Kolmas osa tegeleb ainult Joonataniga. Kui teises osas koolivennad kujutlevad, mis võis Joonatani juhtuda, siis kolmandas kõites kujutleb Joonatan ise, mis oleks võinud temaga juhtuda. Mitte ainult sel ööl, kus kelner ta pidulauast ära kutsus, vaid üldse, juba ta nooruses. Mitmesugused keelatud linnas viibimise ja spiooniks pidamise hädadood realiseeruvad, iseloomustades rezhimi jõledusi. Autor esitab need võimalused tõeliste sündmustena.

Aga Joonatani kujutluste peasektoriks on tema noorusunistus armastust, nagu mingist platonilikest armastatu ideest. Osava võttega avaldab autor ka Joonatani klassivendade, täh. rea noorte poiste unistused armastust, unistused, mis ootavad realiseerumist, ühe- või mitmekordselt. Joonatan on sellele unistuskujule niimeks pannud Mirjam. Saarel kohatab ta peale tõelisel olematu Mirjamit veel kaht naist, kelledes ta kunagi on arvanud kehastunud

BERNARD KANGRO

oma Mirjamit. Ta elab nüüd nagu tõeliselt läbi need oma elukaigu variandid, mis oleksid teostunud nende naiste kaastekes hakates.

Kujutlusega elukaigu variantidest märgis juba Tuglas oma "Androgiini päevas". Kangro on toonud selle kujutluse realistlikule pinnale, meie kõigi poolt rakendatav võidavana. Helga Nõu on seda harrastanud romaani "Tiger, tiiger" ja "Paha pois". Välskirjandusest meenub Hermann Hesse oma Josef Knechti nelja elukaigu-ga.

Kangro rom'anide lugemine on nagu jalutamise inglise pargis, kus igal käänakul ootab üllatus. Joonatani-sarje kaks esimest osa tundusid peale väheste kõrvalepõigete üsna realistlikena. Pärast kolmanda osa "kodus" viibimist, unenõulist kulgu, kohtade ja esemete, sündmuste ja tegelaste kummalist muutlikkust ja lühitud hõndusi hakkab vahest selguma Joonatani-triloogia tõeline olemus. See on kujutluslik reis ajas tagasi, aga samal ajal (samuti kujutluslik) kaasaolek käesoleva aja, mõlemal puhul mitmes versioonis. Kangrol on ka luuletustena kaks kujutluslikku "Kihvakaania reisi". Kujutlused võivad olla meile niisama realsed kui meeltge vastuvõetavad muljed, olevikumotivid segunevad vahetpidamata minevikumotividega, aga sellele me harilikult palju ei mõtle. Kirjanduseski käsitletakse seda harva (Ristikivi on teinud seda romaanis "Hingede öö", laialt-haavavalt ja detailiselt), sest see meenutab, on komplimenteeritud, nõuab kirjanikult iseenese ja oma kujutluse teadvuse sisse alalist revideerimist, suurt tundlikkust ja kuulatamist sissepoole, ka alateadvuse suunas.

Oma proosatoodangus on Kangro kogu aja võidelnud kirjaniku loomis vabaduse eest, fantaasiat-lennu piiramatus ja kompositsiooniliste uuenduste eest. Lugejale, kes otsib romaani käegakatsutavat tõe, on ta kirjutatud ees- ja vahelugemisi, õpetanud vaadata meeltge tajutava taha, selgitanud vahet elu ja kunstiteose vahel, nõudnud kirjanikule suuremaid õigusi olemolud maailmas, vaba liikumist ajas ja ruumis. Nii teeb ta ka Joonatani-sarjas.

Joonatani-triloogia taotleb rõõblikust "Jumaliku komöödiaga". Kuski samastatakse kooli osa Põrgu, Puhastustule ja Paradiisi-ga, nimetatase Vergiliust ja Beatricet. Beatrice oli küll tõeliselt mi Mirjam, ta oli tõepoolest olemas, aga armastatu niisama kujutluslik kui olematu Mirjam, ta sari kaheksa-aastasena.

"Tullimulla" viimases numbris (1973-3) vaatleb Ivar Ivask Kangro maasimboolika kõrval ka tema sünt puusimboolikat luuletuskogude pealkirjades "Põlenud puu" ja "Puud kõnnivad kaugemal". Joonatani-lugudes on puusimboolikat tähtis koht. Joonatan on oma unistuste Mirjamit ja teisi tema mõnevõrdselt kehastusi kohtunud kahara tihedaltelise puu all. Nad on vallatavalt ütinud, et nad elavad puu otsas, ja on talie puulehe pikku surumud mälestuseks. Tuultes ja püheses selsev, igal kevadel uude elu puu-ke, oitsev ja lõhnav, mesilastest sumisev puu, ise nagu unistus. Triloogia viimase romaani pealkiri ütleb, et puu saarel on alles. unistused elavad edasi. Võib-olla ainult unistus armastust, aga võib-olla ka üldse.

HELMIELLER

Stipendium A. Kungile

Sveriges Författarfond on määranud stipendiumi Andres Kungile, kes on Rootsi Kirjanike Liidu liige, 9 000 kroonise tööstependiumi reisisil Kirjandusestava aktuaalse raamatu kirjutamiseks.

Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides praeguse esinduskogusse kuul rohkeal arvul naisi, kui kunagi varem. Nendeks on (vasakult) Janna Kase, Vaike Kugus, Eneri Taul, Asta Auksmann ja Liivi Lepi. Eneri Taul asus vahepeal Kanadasse ja lahkus seotõttu esinduskogus Vaike Kugus on Rahvuskomitee asepresident.

Uudiskirjandus

UUS TEOS PROF. A. VÕOBUSELT

Hiljuti ilmus trükist prof. dr. Arthur Võobuse teos pealkirjaga: "Discovery of very important manuscript sources for the Syro-Roman Lawbook, mis toob käsikirjalisi avastusi õiguse ajaloo alalt. Teos käsitleb leide ühe seaduste raamatu üle, mille päritolu pärast on palju vaieldud. Tegemist on ühe väga vana süüria keelse ürikuga, millel õigusajaloo alikate hulgas on suuremäärne koht.

Ühelepoolt on arvatud, et selle pärimused ulatuvad tagasi kuulsale babiloonia kuninga Hammurabi (a. 2000 e.Kr.) seaduste koodeksile, teiselt poolt on väidetud, et siin on tegemist ühe omapärase nähtega, milles rooma õiguse säiteid on kohandatud idamaa oludele. Küsimus lahendust on takistanud käsitajade nappus.

Rohkem kui 100 aasta kestel ajast, mil see seadusraamat avastati, ei ole peale ühe väga hilise ärakirja ühtki uut käsikirja pealvalge tulnud.

Autori püüdlused on rikkalikult vilja kandnud. Idamaade käsikirjete, kirikute ja eraisikute koorikute kogused on tema avastanud uusi tundmatuid ürikuid.

Arvestades allikate nappusega ja väga pika valikuse perioodiga, uute ürikute esilekerkimises, on usumatu, et autor võib siin esitada kolm uut käsikirja. Nagu teose alapealkiri ütleb: "The opening of new epoch of research in this unique monument of jurisprudence, avastatud need leid uue ajastu selle omapärase seadusteraamatu uurimises. Tekstide ja nende tõlke väljandamine on ettevalmistusel.

ESSEED IVAR IVASKILT

Dr. Ivar Ivask, moodsate keelte professor ja rahvusvahelise kir-

Praostile tungiti kallale

NEW YORK (VES) — Meeskoori jõulukoosviibimisel New Yorgi Eesti Majas koguneminev praost Rudolf Kivirannat ründas tundmatu mees tänaval, kes alul harkis ja siis rusikaohooiga valmuliku tänavasilutusele paiskas.

Lööja põgenes. Praost tõusis üles verejooksuga minast ja koju saabusid viis poeg ta haiglasse järelevalvetele. Ta pidas aga jõululaulustelise vigastusele vastamata tavalises korras.

andusajakirja "Books Abroad" toimetaja Oklahoma ülikooli juures Normanis, on toimetamistruki uurimuste- ja esseeidekog "The Perpetual Present: The Poetry and Prose of Octavio Paz" ("Lakkamatu olevik: Octavio Pazi luuletus ja proosa". See on esimene ingliskeelne väljaanne mille analüüsiks keenesoleva rahva vahelisel tuntud Mehliko luuletaja loomingut.

Pazi peetakse Ladina-Ameerika kõige kontroversaalsemaks ja edukavaks esseistiks ja mõtlejaks ning ka üheks põnevamaks luuletajaks. Oklahoma Ülikooli Press'i avaldatud kogumik sisaldab 12 esseet, 25 ülevõtet, ulatusliku bibliograafia, väljavõtteid Pazi teatavast intervjuudest, turustusavaldusi kolleegidelt ning ühe Pazi luuletuse ingliskeelse tõlke. "The Perpetual Present" on "Books Abroad" 1972. a. sügislaendatud väljaanne ning see hõlmab ettekaneld, mis esitab kolmandal hispaania keelt kõnelevate kirjanike konverentsil Oklahoma ülikooli juures 1971. a. sügisel. Ürituse korraldajaks oli moodsate keelte teaduskond ja "Books Abroad".

BALTI POLIITILINE AKTIIVSUS

Seoses Arvo Hormi 60-aast sünnipäevaga ilmus Balti Huma nistide Ühingu ja ETS Põhjal väljaandele juubilaari ingliskeelne kirjutis "Phases of Baltic Political Activities" (Balti poliitilise aktiivsuse faasid) eribrosüütrina ning Evald Uustalu biograafilist märkimetega lõpus juubilaari kohta 22 lk.

RAHVUSLANE nr. 94

Eesti Rahvuslaste Kogu Kana das ajakirja jõulunumber. Artikleid Aksel Sakumetsalt, Johannes Kaupilt, Peet Raunikult, Johannes Uulilt, Arnold Sepält j.t.

LASTE SÖBER

Laste Söber (Noorte Kirik) or Vasteräsi praost tel.lic. Richard Koolmeistri poolt välja antud perioodilise väljaande nimi, mis moodunud aastal ilmus nelja numbriga. Sisus lastele kohaldatav pite ja tekste, kaaneilustratsioone kõigil numbril rootsi usulise motiiviga postmark.

Geesstachitis Saksamaal suri 20. juulil Alma Weitkewitsch, n-na Kask, sünd. 18. detsembril 1888 Tartus.

Berlinis suri 28. novembril Edith Loewen, n-na Pfeiffer, sünd. 30. detsembril 1881 Võrus.

Saksamaal suri 28. oktoobril Rolf Grünberg, sünd. 6. mail 1896 Kunda.

Jahtuv sõprus USA-N. Liidu vahel

WASHINGTON — USA rahvasuur enamus uskus kuni seni ajani presidenti Nixon'i nõndanimetatud detente poliitikasse, mis taotles püsivuse vähendamist N. Liiduga. Selle poliitika raamides on mõlemad riikide juhid sooritanud vastastikkü küllaskäike ning on sõlmitud terve rida lepinguid, mis peaksid olema selle uue poliitika alustaladeks. Viimasel ajal on Ühendriikide rahva usk lõõnud koostööse N. Liiduga siiski kõvasti vankuma, mida põhjustas peamiselt N. Liidu iseloomelne poliitika Kesk-Ida kriisi puhul, mil isegi õhus rünnas tuumasõja oht.

Detente poliitika raamides viidi Ühendriikide rahvas veendumusele, et kumbki pool ei kasuta rajatud sõpruse raamides muudatusi maailma poliitilistes olukordades taktikalisteks manööveriteks, mida omalt poolt on mitmel puhul alla kriipsutanud ka Nixon ja Brezhnev.

Kesk-Ida kriis näitas USA poliitikutele jaise dushina, et detente poliitika on oma kindlad piirid ning et USA ei saa kunagi arvestada venelaste sõprusega ja koostööga.

Ehkki N. Liidu ja USA vahelises kokkuleppes deklaratsioon, et mõlemad pooled teevad oma parima sõjaliste kokkuvõtetega ja tuumasõja vältimiseks, ei pidanud Moskva Kesk-Ida kriisi ajal sellest kokkuleppelst kinni. N. Liidu juhid olid kahtlemata üksisajaliselt teadnud Araabia riikide rünnakust

Israeli vastu, evakueerides Egiptusest ja Süüriast 48 tundi enne võitluste algust viie tsiviiliskuid, kuid nad ei teinud midagi USA informeerimiseks, rikkudes sellega 1972. aasta kevadel sõlmitud kokkulepet.

Samal ajal tuleb arvestada, et Araabia riigid ei oleks kunagi astunud sõda kui nad ei oleks saanud N. Liidult garantii, et venelased varustavad neid sõja puhul uute relvadega ja sõjalise varustusega. N. Liidu varustuslaevad alustasid uute relvade ja laske-moonnaga oma teekonda Kesk-Ida Odeessast juba kaks nädalat enne võitluste puhkemist.

Kui USA tegi sõja puhkemisel venelastele ettepaneku relvade saatmise seismapanemiseks Kesk-Ida, siis ei saanud venelastel mingisugust vastust. Selles olukorras otsustasid ameeriklased hakata saatma relvi ka Israeleile, et hoida jõudude tasakaalu.

Kuid Kesk-Ida kriis pole ainus, mis kahestab Ühendriikide detente poliitikut. Venelased suurendavad pidevalt oma relvastuse eelarvet ning katsetavad moodsaid üha suurema hävitusjõuga tuumarelvi.

Nende sõjaväeliste baaside arv kogu maailma ulatuses suureneb pidevalt ning annab Moskvale võimaluse kontrollida suuri maa ja mere alasid.

See kõik ei jää Washingtonis kahe silma vahele ning too paratamatult kaasa suure kaikenemise, milleks oleks viimane aeg. (VE)

Rud. Paris in memoriam

Saksamaal Freudenstadti suri
21. novembril tuntud kunstiajaloo-
lane Rudolf Paris.

Mõni mees on igavesti noor ja jääb nooreks kuni surmatunni. See pealtnäha paradoksaalne tõdemus käib eriti Rudolf Parise kohta, kes hiljuti kõigile ootamatult on siitpoolt kaldalt lahkunud ja asunud oma esilaste juurde. Kohasin teda esmakordselt nii aasta 1928 paigu kadunud Andrus Saareste juures ühel hubasel kevadpühapäevast vastuvõtul, kuigi olime juba aastaid olnud mõlemad "Talluraha konvendi" liikmed. Ta oli juba siis vilbinud aastaid välismaal ja liikus peale selle rohkem boheemlaste kui üliõpilaste ringides. Ta ilmus sinna vastuvõtule väikeste hiline misega, nagu tal hiljemgi oli tavaks, vabandades perenaise ees just nagu poisike, keda oleks tabatud mingilt pahateolt. Kuid see kõik oli ainult silmapilguks, varsti oli ta kõigile Ruudi, nagu elurõõmsat naeru täis ja suus peene huumoriga võrtsitatud teravmeelset ülemist. Ta oli sõber kõigiga, kuid tal olid omad seiskohad, mis tekitasid kerget diskussiooni. Varsti selgus, et siin pole tegu üksnes vilunud seitskonnainimesega ja sõbraliku jutukaaslasega, vaid mehega, kes oli palju lugenud-kogunud ja kes selle tõttu kandis peaaegu rohkemgi entsüklopeedilisi teadmisi.

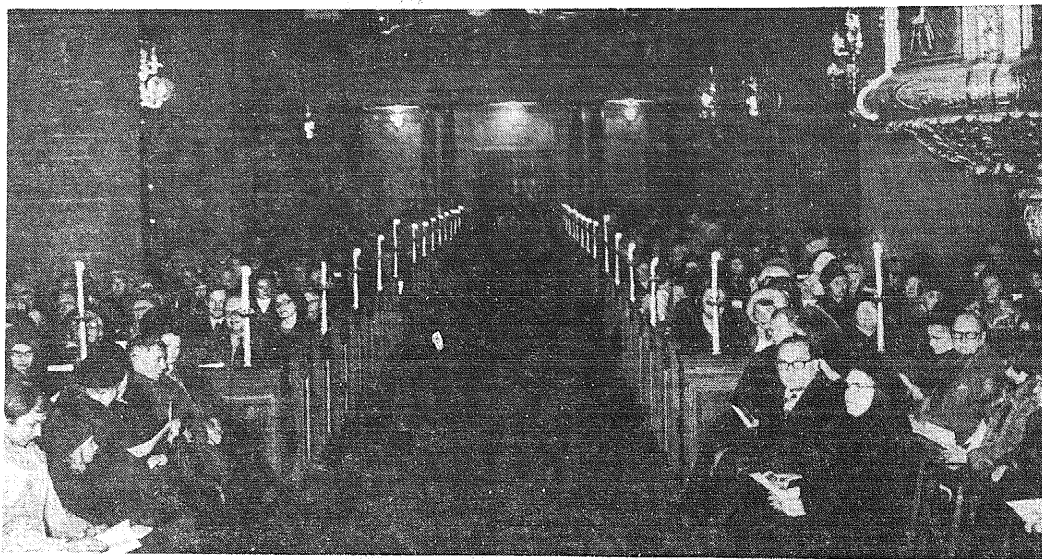
Need tähelepanded ühe kevadise õo jooksul on jäänud paika pidama läbi aastakümnete. Kui kadunud mõni aasta tagasi käis Stockholmis, oli ta nooruslik optimism murdumatu, valmikas huumor endine ja ta ettekanedes Eesti Teaduslikus Seltsis oli seiskohavõetud sama aktuaalsed ja originaalsed nagu üle 40 aasta tagasi.

Paris õppis Tartu ülikoolis ajalugu ja kunstiajalugu, valjaleike täiteinetega, nagu näit. arheoloogia. Tal oli suured eeldused kujuneda andekaks ja viljakaks teadusemeheks, nagu olid tema ka's vanemat vendadegi. Et tema endasteost teadlase pidi jääma aga kuidagi pooleli, selles on süüdi mõned saatlikud asjaolud, nooruses läbiõpetatud tuberkuloos, mis viis teda kord elu ja surma piirile ja mille võitis ainult optimistlik elujõud, elav huvi inimese, seltskonna ja ühiskonna vastu, kuid enne kõike varane kahestumine teaduse ja kunsti vahel.

Peale Tartu Kommertsikooli lõpetamist 1918 alustab ta õpinguid ülikoolis, kuid peaaegu samaaegselt (1919-1922) Kunstnikooli Pallas. Tema elav huvi kunstiväärustest vastu ilmneb juba murrangute aastal 1918, mil ta kunstnik Jaan Koorti käel oli osa võtnud revolutsiooni ja sõja jalgu jäänud kunstitööde päästmisest "Lõunaestli Kunstnikaitse Toimkonna" raamid.

Pallases hakkas Paris eriti huvi tundma maalmistehnika vastu, millele alal ta end täiendas 1922-25 Saksamaal Weimaris, tolaeagse tsuusa lähe V. Kandinsky juhatusel. Sellest ajast rippusid tal kodus seinal ka mõned oma maalitud tööd. Saksamaal omandatud teadmised rakendas ta erinevatel õpetajana Pallases siiski ainult lühikest aega (1925-28). Kaum püsinne ühel kohal ei vastanud tema elavale temperamendile, või oli seal niid põhjusi, kuid kahe kümnendite aastate lõpust peale võtab ta tõsiselt käsile oma teadusliku stuudiumi Tartu ülikoolis, täiendades end 1931.a. kevadepeestriil Helsingis kunstiajaloo alal prof. Onni Okkoneni juures.

Ta elab nüüd tükki aega oma isalt päritud väikeses majas Tartus "vaba üliõpilase" elu, kirjutab tal ajal valmis oma suurima töö, oma endise õpetaja Konrad Mägi monograafia, mille kirjastas ta sõber Eduard Roos. Ta on ka Loodeuse "Eesti Entsüklopeedia" kunstiosakonna toimetaja. Aastal 1935 asub Paris esmakordselt "kindlase" ametisse, nimelt kunstilase nõunikuna Riikliku Propaganda talituse juurde, kuhu ta jääb E. Vabariigi lõpuni 1940. Sel ajajärgul on temalt ilmunud veel ka's tööd: Eesti kunst, 1935, ja L' art Esto-

Jõulukirik Stockholmis eesti ev. lut. koguduses Jakobi kirikus oli palvetajaist tulvil. (Foto Lepper).

Soome ajakirja eesti-pudemid

Karjalaste häälekandja "Karjalain Heimo" avaldab traditsiooniliselt ka oma jõulunumbris (11.12.1973) eestlaste tegevusele (siin- ja sealpool raudrimpa) omistava lehekülje pealkirjaga "Virolaisten kuulumisia" (Eestlaste uudisoid). See algab kahe eesti vanasõnaga: "Leil on saksilase surm, oma rahva arstirohi" ja "Üheksa korda mööda, üks kord loika".

Edasi on avaldatud Ivar Ivaski luuletus "Jean Luc'ile", täiendatud luuletadega sarjastest "Oktoober Oklahomas" ja "Nähtamatu soomus" (kogust "Oktoober Oklahomas", EKK, 1973). Laule on soomendunud Aino Kaasinen.

Mainitud lehekülge sisaldab edasi järgmist:

Eesti luteri kiriku peapiiskop Alfred Tooming ja teol. mag. Elmer Salumäe riibid Uppsala piiskopi O. Sundby kehtestuna Rootsis. Külastus kestis 10 päeva septembris 1973. Sellal selgus, et Tallinna usuteaduse instituudis oli läinud aastal 35 õpilast ja 8 õpetajat. Õpilaste vanuseks oli 19-50 aastat. Instituuti sissepääsu tingimuseks on 11-aastase keskkooli lõpetamine. Osa õpilasi on kirikuõpetajate vahesuse tõttu abio-

nien. Peale selle on Paris osa võtnud mitmesugustest kultuurialastest toimetustöödest. Ette nähes kateedri Eesti Vabariigi, mille elust ta oli noorusliku tihingaga osa võtnud, asus Paris 1941 oma perega Saksamaale. Ka seal on tema jäänud truuks oma peaharastusele, eesti kunstiajaloole, koostades eestikeelset kunstiajalooist sõnastikku ja kogudes andmeid mõne vanema kunstniku kohta, nagu näit. Siitov.

Jah, elame imeilukal ajal, mida illustreerib ka Rudolf Parise elu. See mees, kes on sündinud 1896 Noo talumehes pojana Tartu- maal, kerkib kultuuriteadlikku isiksuseks esile revolutsiooni keerus, aitas "punastel" kunstiväärustel päästa, teenib neid väärustel noores Vabariigis ja peab lõpuks lahkuma kaugelt kodumaast, Schwarzwaldis, jättes leinama oma noorena leitud truubi abikaasa ühes lastega. Lein on ikka valus, eriti omastele, kuid sellele vaatamata, jääb minule, võibolla ka paljudetele teistele ta sõpradele tunne, et Rudolf Parise taoline, elutunde ja viljakalt mõtetega laetud isiksus ei sure päriselt kunagi. Oigu see ütlus Suu tervituseks seal teispoolsel kaldal!

GUSTAV RÄNK

petajaiks, osa teenib sissetulekut muul viisil. Õpilastel on võimalik saada 35 rubla õpperahha. Õpetus seisneb peamiselt juhendustegevuses.

Jaks om ametala järgi on peapiiskop. Tegelikult juhatajaks on mag. Ago Viljar, õpetajaiks praost Kaide Käitse (Uus Testament), mag. Evald Saag (Vana Testament), mag. Robert Kannu (usu filosoofia ja -psühholoogia) ja praost Herbert Kuurme (praktiline usuõpetus).

Arstiteaduse doktor H.E. Leetma on nimetatud New Yorgi ülikooli südamehaiguste professoriks. Ta on sündinud Mõisakülas Eestis 22. aprillil 1931. Eesti gümnaasiumi lõpetas Leetma pagulaseks Saksamaal, mille järel õppis filoloogiat Balti ülikoolis Pinnbergis. Ta siirdus Ühendriikidesse a. 1950, kus õppis arstiteadust. A. 1955-56 oli sõjaväeteenistuses Koreas ja Jaapanis. A. 1966 astus ta Zürichi ülikooli arstiteaduse osakonda ja lõpetas selle arstiteaduse doktori kraadiga 1962. Dr. Leetma on saanud tuntuks südamehaiguste spetsialistina ja on osa võtnud paljudest rahvusvahelistest seminaridest ja konverentsidest, kus on esinenud ka loengutega. Ta on oma erialal avaldanud arvukalt trükitöid.

Tuuvu Pakkala "Tukkijoella" (e.k. "Parvepõlised") on soositumaid rahvanäidendeid eestis. M.a. oli see Tallinna Draamateatri kavasa. Näitejuhtiks oli Voldemar Panso, kes toob lavale ka Aino Kaida "Reigi õpetaja".

Kunstnik Pekka Kontio külastas a. 1970 Tallinna, kus ta maalis kirjanik Friidebert Tugilase portree. Hiljuti käis kunstnik jälle Tallinnas ja kinkis nimetatud portree Fr. Tugilase muuseumile.

Tugias on muu tegevuse kõrval eestindanud Aleksis Kivi "Seitse venda". Tugias suri 15. aprillil 1971, lisab ajakiri ja puudutab lõpuks Tallinna tänavate olukorda.

Tallinnas - nagu teisteleki suurlinnades - on jalakäijate meelepahaks side- või veotrustikumeeste poolt üleskaevatud tänavad. Tallinna kitsad tänavad on sel põhjusel üha ebameeldivad. Üks soome turistide küsimus:

- Miks nood tänavad on üles kaevatud?

Eestlase vastas:

- Nad otsivad Kalevipoja partei liikmekarta.

- Või nii! Aga Kalevipoja ajal ei olnud ju veel kompartei! imestas soomlane.

- Vat ei olnud, aga otsivad ikkagi, oli eestlase vastus. (EPL/Mr).

Seksiajakirja fantaasia vitsa- seadusest Eestis

LONDON (EPL) - Inglismaal ilmuv "Eesti Hissil" teatab, et rahvusvahelise seksiajakirja "Penthouse" jaanuarikuu numbris on toodud kummalline lugu Eestis. Nimelt kirjutab seal lugejakirjade rubriigis keegi T. R. Bodmin'ist, Inglismaalt, et Eesti parlamendi otsusega võidud Eestis naisi karistada kasevitsadega peksmise teel.

T. R. fantaasia järele olevat parlament Eestis 1938 võtnud vastu seaduse, mille alusel mehed, kes sokutanud valuaat maalil välja, saanud vanglakaristuse, naistelega määratud peks kasevitsadega. Seejuures, jutustab T. R. edasi, peksud naisi paljale hüle, sest rüetunud poleks nad ju midagi tühikut. Peksmise seadus kestnud

kuni N. Vene okupatsioonini 1940.

T.R. ütleb lõpuks veel: "Ma arvan, et eesti naised vaatavad igatsusega tagasi päevadele enne vene orjast. Paljud, kes on kannatanud orjatööd ja rasked vanglakaristusi, oleksid tänulikud, kui selle asemel taastataks vanad eesti seadused ja pehmete kasevitsadega, peksmine, mis neil tuli siis taluda."

Kuigi selle ajakirja huvipunkt on mujal ja pole erilist põhjust seda tõsiselt võtta, on "Eesti Hissil" teatel E. V. saatkond Londonis siiski saanud ajakirjale öenduse, milles öeldakse, et Eesti vabaduse aja pole kunagi peksuseadusi vastu võetud ega ole neid ka eksisteerinud.

• Pressi-tsitaate

"DETEBTE"
VÄLMUSTUSES USA

Välisminister Kissingeri lähenemispoliitika pinevuse vähenemiseks Moskva kannab USA-s üldiselt "detente" nimetust. Sõna "detente" on moodi läinud ja kogu USA ajakirjandus on "detente" valmustus. New Yorgi Vaba Eesti Sõna kommenteerib:

"Pineva vahekorra lahendamist USA ja N. Vene, samuti USA ja Puna-Hiina vahel loeb enamasti ameerika rahvast president Richard Nixon ja tema välisministri Henry Kissingeri suurimaks teeks. "Detente" on muutunud meekarjeks ameerika ajakirjanduse, valitsusametlaste ja Kongressi liikmete sõnavõttes.

Nau rahu äga hinnat, nii on ka detente äga hinnat, sest USA-le ja kogu vabale maailmale ohtlik püüdis, mida kommunistlik leeri ja vaba maailma huiid ristuvad. Ohvilt detente-detente-valmustus vastu esimese Esindajatekogu suure kõnega Brooklyn'i rahvasaadik Frank James Brasco, kes Moskva sõbrustamiseks poliitika eest hoiatas kokkuvõetult järgmiselt:

"Kas meile ei ole midagi õppinud? Kas sirenlaul "detente", see hukutav sõna on sedavõrd välja imenud meie võime mõistlikult mõtlemiseks, et meie laseme "detente" kindlustada meie enesest hävitamise? Kas meie tööpöölust usume, et venelased on nagu apostel Paulus Demaskuse teel, näin näinud nägemuse ning muutnud oma meelt? See oleks suurim enesepöölus."

Rahvasaadik Brasco ütles, et moskva peremehed on nagu murdvaras, kes lubanud end parrandada ja lastud hotellis koridore mööda ja keerab uksekäepideid katseks, kas mõni üks on jäetud lukustamata ja võimaldaks minna vargile. Nii otsib N. Vene võimalusi maailmas uuteks rõõvavallutusteks või oma võimupositsiooni laiendamiseks.

On ilmselt, et USA eestlased peavad oma välisvõitluse niikuini raskele töökoormale lisandama veel ühe ülesande: võitluse Ameerika detentevalmustus ja selle hukutavate tagajärgede vastu.

Prof. Jüri Talts Stockholmis Met-saallikoolis sai Riigi Metsa- ja Põllumajandusliku uurimise nõukogu 28.000 kroonise uurimistoetuse koos metsateaduse doktori R. Syl-vanderiga.

Therese Rei, end. riigivanema August Rei lesk, oli kaks kuud haige ning viibis haiglas, kust ta aastavahetusel tervenenuna koju pääses. Ta läheb järelravile ja ko-sumisele ühte puhkekodusse Sall-sjabadenis.

Saksa lehe jõuluabi eestlasile

GEISLINGEN (VES) – Hamburgis ilmuv suurima tiraažiga ajaleht Euroopas – "Bild" – korraldab igal aastal enne jõulupühi ulatusliku korjandusaksiooni puudustkannatajate abistamiseks. Täavalad unnetajate nimed ning toob ära eriti teravat puudust kannatavate fotod koos majandusliku olukorra kirjeldamisega. Tänavu saab teiste hulgas nimetatud ajalehe poolt jõulupaki ka Geislingenis elunev Oskar Löbu.

"Bild" avaldas oma 1. detsembris abielupaar Löbu pildi, märkides ära ka pensiooni ja türi suuruse. Edasi märgib leht, et abielupaar Löbu võib lubada endale jõuleks ainult veldi kuuseoksi, paar küünlaid ja kaheksandik naela kohvi (62,5 gr). Arvesse võttes eelmiste aastate tähelepanekuid, võib puudustkannatav eestlase saada tänava rikkalikku jõulukingi.

Esimees ühingust välja!

SAN FRANCISCO (VES) – San Francisco Eesti Võitlejate Ühingu oma erakorralisel peakoosolekul otsustas ühingu nimekirjast kustutada senise esimehe Arne Tõnis Kinti, kes ühingu esimehena hiljuti alla kirjutas n.n. avalikule kirjale, mis oli adresseeritud Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse esimehele major Ylo Ansonile.

Peakoosolek leidis nimelt, et kiri on haavav ja "madalal tasemel" ning et kirja kirjutaja poleks tohtunud sellist kirjutada esimehena.

Vahepeal on Arne Tõnis Kint teatanud oma lahkumisest esimehe kohalt. Koosolekul vastu võetud resolutsioon mõistis teguviisi hukka. Kuna Arne Tõnis Kint oli ühtlasi avaldanud soovi, et teda loetakse "ühingu tegevusest kõrvaliseks", siis tehti juhatusele ülesandeks teda kustutada nimekirjast.

Arne Tõnis Kinti avalik kiri oli seoses sõjameeste keskuse ehitava seiskohala võtmisega Oslo-valitsuse suhtes, millele toetamist tema isiklikult poldas.

6000 dollarit Pätsi-fondis

E.V. President K. Pätsi 100 a. sünnipäeva tähistamise komitee USA-s teatab, et 15. detsembril oli Konstantin Pätsi fondi laekunud ümmarguselt 4.400 dollarit. Sellele lisaks on kindlalt lubadusi 1.600 dollari suuruses, millega siinne korjandus on senini tõusnud ligi 6000 dollarini.

Eestit tutvustava ingliskeelse väljaande käsikiri on praegu ladumisel ning on jaanuarikuu alguseks trükkivalmis. Toetuste vastuvõtmine võib seega jätkuda, sest veel 10. jaanuaril on võimalik otustada, kui suur arv eksemplare teeldi, vastavalt selle ajani USA-s ja Kanadas laekunud summadele. Komitee palub seega eestlaskonda ja eesti organisatsioonide toetust saamist, saates tsheki "Konstantin Päts Fund" nimele aadressil: Estonian House, Konstantin Päts Fund, P.O. Box 123, New York, N.Y. 10016.

On teie autol midagi viga?

Teeme igasuguseid autoparanduse töid. Helistage Mart Aasperlele – tel. 34 88 80.

GB BILSERVICE

Thulegatan 51, Stockholm

Jõuluvana Norrköpingi täienduskooli peol ja paremal lööb mudilaspeere näidendis kaasa (EPL-fotod Rein Liiv)

Ehte kolme hõbedase löviga sinimustvalgel kilbil riputas Norrköpingi eestlannast Luutsiale Sirje Padule kaela täienduskooli juhataja August Liiv (EPL-foto Rein Liiv)

Andmeid raamatule

Eesti Ohvitseride Keskkoogu USA-s (EOKK) kogub teatavasti andmeid Eesti vabadusvõitlustes langenute ja kõikide Vene okupatsioonivõimude ohvrite kohta avaldamiseks väljaantavas Aurasamatus. Senini saadud andmed on avaldatud Saksamaal ilmuvas "Võitlejas". Need ei ole aga kaugeltki täielikud, mispärast asja korraldajad pöörduvad veel kõikide kaasmaalaste poole üleskutsega, meelde tuletada kõikid võitluste ja saatustkaaslaste nimed, kes langenud, küüditatud ja vangistuse või ka mobilisatsiooni sildi all Venemaale veeituna hukkunud.

Ka senini saadud ja avaldatud andmeid on vigu, milliseid palutakse täiendada ja parandada, saates võimalikult kõik parandused kogujatele. Oluline on ka ainult langenu või Vene KGB ohvrina hukkumise nime teadmine, millele hiljem võimalik täiendavate andmete lisamine.

Keegi ärgu seda üleskutset pangu kõrvale, ärgu jätku seda teiste ülesandeks, vaid astugu edasiliikumatault vajalikud sammud. Müda enam saab andmeid, seda enam saab kõrvaldada esinenud ja esinevad vigu.

Vajame Aurasamatut ka mälestussambana, aga veel enam vajame seda meie tulevastele põlvkondadele, et nad saaksid lugeda ja õppida vajalikuks oma vanemate ja esivanemate vereohvreist. Vajame seda ka Vene valedepropagandale vastu astumiseks, kus püütakse kommunistide ja venelaste vastu võideldu ning küüditamiste, arreteerimiste ja muude metsikute tagajärjel hukatud nimetada eesti rahva vaenlasteks, bandiitideks jne., samal ajal tõelisi mõrvareid, nagu olid hävituspataljoniased, KGB-mehed, militantsid jne. nimetades "kangelasteks". Palutakse ka arvestada, et mida kiiremalt kogume andmeid, seda kiiremalt saame hädavajaliku Aurasamatu.

Andmed palutakse saata aadressil: EOKK, Estonian House 243 East 34 St., New York, N.Y. 10016, U.S.A.

Vancouveris, Kanadas, suri 16. detsembril Vaikse Uusen-Viil, sünn. 13. detsembril 1921 Tallinnas.

Norrköpingi-Luutsia eesti täienduskoolis

NORRKÖPING (EPL) – Norrköpingi Eesti Täienduskooli jõulupidu kujunes mitmeti erakorraliseks. Kavalises osas olid kaastöötajaks Täienduskool, Täienduskooli ja esmakordselt ka sügisel asutatud Mängukooli mudilaspeere. Teiseks lülituseks oli, et tänavust pidu külastas ka Norrköpingi linna Luutsia, kelleks oli eesti neiu, Sirje Padu.

Pidu algas August Liivi jõulukõnega-avastanaga, mille lõppedes valmistuti Luutsia vastuvõtuks: "Tänavused jõulud tulevad meile eriti rõõmsate sündmustega," ütles kõneleja, "me oleme andnud Norrköpingi linnale Lucia ja nüüd saame ise selle au osaliseks, et esmakordselt külastab meie kooli pidu Norrköpingi linna valitud ja kroonitud Lucia."

Sis avanes uks ja eestikeelne Luutsialaud kõlas üle poolpeimeda saali: Luutsia saabus koos eesti tähtedega, kelleks olid Täienduskooli tüdrukud, läbis saali ja astus lavale. Seejärel tervitas kõneleja Luutsiat ja tutvustas selle traditsiooni ajaloolist tagapõhja, jatkates: Sellest on ainult mõned aastad tagasi, kui sa ise oled siin koolis, laulsid siin lavalt ja ütlesid ilulugemisi.

Meil on sellepärast eriti hea meel näha sind tänna järele siin laval uues kehastuses meie hulgas. Selle mälestuseks ja tänuäheks ehin ma sind eesti Luutsia jaoks spetsiaalselt komponeeritud märgiga: kolm hõbedast lövi sinimustvalgel kilbil. Tuletagu see sulle meelde meie

kooli ja seda väikest rahvakooli, keel, kuhu sa kuulud!

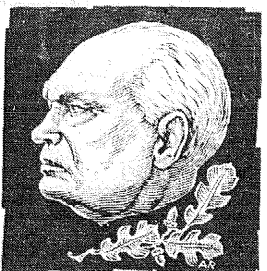
Sellejärele kuulsime õpilastelt jõulu laule ja ilulugemisi esitasid Marje Kaldma, Susanne Pundi, Aime Hints ja Mikael Suu. Enim apodeeritud oli Marje Kaldma sõnolaul "Kuis särab ja hiilgab." Ettekannete lõppedes lahus Luutsia koos tähtedega laulu saatel läbi pimedat saali.

Eskava teises osas nägime lastenäidendit "Jõulud tulevad" kolmes pildis, mille oli Norrköpingi oludele kohaldanud Maria Allik, kes ühtlasi lavastas tüki ja valmistas kostüümid.

Arnold Pundi mängis jõuluvana ja jagas kingitusi headele lastele nii näidendis kui ka "tegelikkuses." Kooli rahvatantsu rühm Aleksander Kaldma juhatusel esitas oma repertuaarist uut ja vana.

Virgad perenaised Ingrid Adamson, Saima Kaldma, Laine Ots, Silvi Jakoby ja Helgi Silberk alistasid Kusta Adamsonile eeskoos kaasa ja perekond Kujba korraldas loteriilauda. Ihus pidu lõppes jalakeerutusega kusujuures ka eesti vanemad tantsud võeti "kordamisele" A. Liivi akordioni saatel.

Ann ja Mihkel Valge, abielupaar Boweies Marylandi osariigis USA-s said mõlemad 70-aastaseks. Nad pidasid kodumaal Vigasta vallast talu.

K. PÄTS 100 AASTAT

K. Pätsi 100-a. juubeli vinjett

Kuna eeloleval aastal, 23. veebruaril möödub 100 aastat Eesti Vabariigi presidenti K. Pätsi sünnist, on Ülemaailmne Eesti Keskkoogu kuulutanud 1974. aasta Konstantin Pätsi aastaks. Sellega ühenduses on president Pätsi 100 a. sünnipäeva tähistamise komitee Kuidas poolt laenu valmistasid Pätsi 100 aasta sünnipäeva märk kasutamiseks 1974. aastal ilmuvas ajalehtes ja raamatuis. Märk on kujundatud kunstnik A. Roosmani poolt.

STOCKHOLMI EESTI NAIS- JA MEESKOORI

BALL

toimub laupäeval, 26. jaanuaril kell 19.00 Hotel Cheratoni pidusaalis.

Kavas: ettekandeid, supee ja tants.

Piletid eelmüügil saadaval tel. 88 97 53 – Elise Truvelt või tel. 0758/148 41 – Lola Puuseppalt.

EV aastapäev Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) – Göteborgi eesti organisatsioonid otsustasid Eesti Vabariigi 58-ndat aastapäeva pühitseda sellekohase aktusega pühapäeval, 24. veebruaril. Aktus leiab aset KUFM-aulas, Parkgatan 11, algusega kell 14.

Aktuse kõnelejaks on filic. Tiit Kauri. Rootsi-poolseks kõnelejaks otsustati paluda üks kultuurelu alal tegevaid isikuid, kes pole aga seni veel selgunud. Muusikalisel osas esinevad Göteborgi Eesti Alkooli õpilaskoor, G. E. Naiskoor ja G. E. Meeskoor. On võimalik, et nais- ja meeskoor esinevad ühendatult ka ajutise segakoorina. Selgitamisel on sellist esinemine.

Aktuseks oli varem ette nähtud Burgårdeni gümnaasiumi aulaks, kus on tavalliselt EV aktusi peetud. Kuid hiljuti teatati, et kool on talispordi-nädala tõttu suletud ja oleval energikriisist ka kütmata.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Kirjandusõhtu

Pühap., 17. veebr. kell 17.00 toimub Eesti Kultuuri Koonde korraldusel Stockholmis Eesti Majas kirjandusõhtu, seoses Raimond Kolki 50-nda sünnipäeva tähistamisega. Olevaate R. Kolki loomingu annab Arvo Mägi. Esitatakse R. Kolki luule- ja proosaloomingut ning tema sõnadele viisistatud soololaule.

STOCKHOLM

Eelmüük "Vanaemale"

Arvo Mägi näidendi "Vanaema" pääsmete eelmüük algas Eesti Kultuuri Koonde Eesti Maja, Walling, 34. 11.31.16. EKK büroo on avatud 10.-17. ja neljapäeviti 11.-19 ning Valis-Eestis, Lilla Nygatan 8, tel. 11 50 40. Etendus on Sõdra Teatris laupäeval, 9. veebr. kl. 19 ja pühapä. 10. veebr. kl. 17. Pühapäevasele etendusele pääsmised soodustatud hindadega pensionäridele ja lastele.

BORAS

Teatritendus

Arvo Mägi näidendi "Vanaema" etendus toimub pühapäeval, 17. veebr. kl. 15. Engelbrekti koolisaalis. Pääsmised on võimalik ette tellida tel. 033/12 83 82.

ESKILSTUNA

Teatritendus

Arvo Mägi näidendi "Vanaema" etendus on pühapäeval, 3. veebr. kl. 15 mugavas Folkets Husi saalis. Pääsmised võimalik lunastada eelmüügil tel. 016/14 77 82.

GÖTEBORG

Teatritendus

Arvo Mägi näidendi "Vanaema" etendus toimub laupäeval, 16. veebr. kl. 19 Kontserthoone Stenhammars saalis. Kuna kohtade arv on piiratud, on müügil numbrerdatud pääsmised ja neid on võimalik tellida tel. 031/20 01 54 ja 031/20 29 77.

GÖTEBORG

Tallinna teade

Tallinna lipkonna liikmed, nende vanemad, sõbrad ja tuttavad kogunevad laupäeval, 12. jaan. kl. 14 Kristline kirikusse jumalateenistusele, et koos jumalasõna kuulata ammutada jõudu uue aasta tegevuseks. Kohe pärast jumalateenistust toimub koguduse majas jõulupuu lastele ja nende vanematele.

NORRKÖPING

Teatritendus

Arvo Mägi näidendi "Vanaema" etendus toimub laupäeval, 2. veebr. kl. 18 Lilla Teatri mugavas saalis, Repelagargatan 8. Pääsmised on võimalik lunastada eelmüügil tel. 011/18 39 19.

J. Ristikivi 60-aastane

12. jaanuaril tähistab Sõderäljes oma 60-nda sünnipäeva dipl.ins. Johannes Ristikivi.

Juubilar on endine E.V. kutseohvitser. Põgenikuna Saksamaal õpetas ta Braunschweigi Tehnikooli masinaehituse alal. Asus potsi 1963 ja töötab praegu maamäetiku Scanla-Vabrises Sõderäljes. Akadeemiliselt kuulub J. Ristikivi korpi Rotalia perre.

Lockportis, Kanadas, suri 13. detsembril Villem Kääril, sünd. 1. detsembril 1900 Saaremaal.

Tallinnas suri 25. novembril Anna Jams, n-na Oskar, sünd. 28. juulil 1889 Viljandi vallis.

Augsburgis, Saksamaal, suri 27. detsembril Hermine Allidse Metzger, n-na Uettoa.

J. Raudmäe in memoriam

Kahaneb jõudsasti nende meeste arv kes Vabadussõjas läksid relvaga kaitsma meie kallil Kodumaa vabadust isast ja läänest sissetunginud väenlaste vastu. 29. detsembril läinud aastal kustus Stockholmis kollektiiv. Johannes Raudmäe elu.

Tema teenistuskirri on rikas vaprast tegudest mitmel ringel ja Vabariigi Valitsus vääristas seda kõrgeima välise märgiga: Vabadusristi II/3.

Johannes Raudmäe pärines Harjumaalt Kuimetsa vallast. Saanud ohvitseri astme ta läks 1916. a. 180. vene rügemendiga esimesse maailmasõtta. Siin ta sai esimesed lahinguristid.

Vabadussõjas teenis Soomusrongide diviisi staabis ja jalaväe kompaniülema kohal lahingutes enamlaste ja landesväe vastu. Rahuaial oli pikki aastaid Vastaladama Maleva pealikuks, kasvatades malevlasti oma sõjakogemustega. Andes neile isamaa armastuse tulesädet. Viljandis oli ta rohkemast austatud ja lugupeetud töökaaslane nii ametiajal kui seitskonna liikmena. Maleva pealikele keskeli hea nimega oma rahuliku, tagasihoidliku ja asjaliku suhtumise tõttu ülesannetesse.

Külaskäikudel Viljandisse teenis kindral Laidoner alati pealik Raudmäed tema staabis ja kuulas seletusi Maleva elust ja tööst. Viimaks meie iseseisvuse purunemise ajal võttis Raudmäe endal õlgadele 5. Piirikaitse rügemendi ülema ametikoha olukorras, kus polnud lootust võidukalt seista kodumaa piiridel. Sõjas omandatud kogemused ja külm veri soodustasid tema pääsemist punasest haardest — tal õnnestus läbi murda rasketest ohtudest vabasse maailma. Ohtlik teekond mõjus laastavalt tugeva sõduri tervisele ja kurnav haigus viis ta lõpuks igavesse unele.

Kaasteenijate keskel oli Raudmäe see, kellega võis rõõmsasti teha tööd ja vabal ajal kuulata tema jutustusi sõjapäeviti. Selle väärrika sõjamehe nimi jääb aukohale Eesti eluraamatus ja helge mälestus püsib kaasaegsete ja tulevaste põlvete keskel. "Sõjamehed ei sure — nad lähevad ära!"

Villem Saarsen

Ed. Pajuste 75-aastane

Juubilar on Virumaa mees, sündinud Kadriinas 13. jaanuaril 1899. Kõrgema hariduse omandas Soomes, kus ta 1935 lõpetas Soome Tehnilise Oikooli diplominseneri kraadiga. Pajuste erialaks on vesicheitused. Juba enne ülikooli töötas ta Põllutööstusteerialas kultuuritehnika ja hiljem samal alal Põllutööstojas juhtiva ametnikuna.

Töomurdja mehana viibis Pajuste Rootsi jõudes põgenikelaagris vaevalt paar nädalat, kui juba asus tööle oma kutsealal. Siin on ta töötanud peale mitme ettevõtte töötamist pikemat aega Kungl. Väg. och Vattenverketis, kus pensioneerimisel 1965 oli töusnud 1. seki bürooinseneriks. Ka peale pensioneerimist töötas ta mõned aastad edasi oma erialal.

Oma lalaladasi kutsealaseid teadmisi ja kogemusi on Pajuste edasi annud reas artiklites mitmes eriajakirjas nii Eestis, Soomes kui ka Rootsis.

Juubilar on korpi Rotalia liige, kus ta pikki aastaid on kuulunud organisatsiooni ametmeeste hulka.

A.V.

Rhode Islandil USA-s suri 29. detsembril Marie Luik, sünd. 2. juulil 1897 Valvaras.

Tallinnas suri 5. detsembril Charlotte Villemi.

Allentownis, USA-s suri 25. detsembril Linda Luts, n-na Lellep, sünd. 16. septembril 1888 Viljandimaal.

Leinateated

Tallinnas suri 1. detsembril Asta Toots, n-na Palm, sünd. 22. augustil 1893 Tallinnas.

Detroitis, Michigani osariigis USA-s, suri 16. detsembril Eduard Kerme, sünd. 13. jaanuaril 1886 Kambjas Tartumaal.

Teaneckis, New Jersey osariigis USA-s suri 16. detsembril Andreas Lambert, sünd. 19. detsembril 1931 Tartus.

Pärnus suri 5. augustil Richard Vaska, sünd. 11. okt. 1898 Rägavere Virumaal. Ta oli iseseisvuse ajal E.V. Kohtukoja liige.

Tallinnas suri 5. detsembril Charlotte Villemi.

Torontos suri 9. detsembril Valve Villem, n-na Grauberg-Lohk, sünd. 18. jaanuaril 1926 Imaveres.

Tallinnas suri 2. detsembril Aleksander Toomsalu, sünd. 10. aprillil 1888 Esna vallas.

Valgas suri 31. oktoobril Johan Leesik, sünd. 5. veebruaril 1887 Rõngus. Matmine toimus Rõngu kalmistul.

Tallinnas suri 17. detsembril Olga Reinson, sünd. 29. novembril 1901. Töötas iseseisvuse lõpul trükitöölisena, liitus juunipöördele kommunistidega ja pandi komisariiks Vaba Maa trükkikotta. Põgenes N. Liitu ja tagasi tulles oli Kirjastusajade Peavalitsuse (mille ülesannete hulgas on tseensuur) osakonnajuhatajana.

Torontos suri 6. detsembril Villem Luukas, sünd. 4. mail 1889 Käinas, Hiiuamaal.

Tallinnas suri 22. novembril Joann Kann, sünd. 9. veebruaril 1905 Muhul.

Unustamata armast abikaasat ja õemeest

Kolonel
**Ferdinand
Tõnso't**
VR I/3

Sünd. 1.12.1890 Tallinnas
Surn. 8.12.1973 Tallinnas
Maetud 15.12.1973
Liiva kalmistule

mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA ERIKA
Rootsis

EVALD MATSBECK
abikaasaga Inglismaal
HILDA BUHMEISTER
abikaasaga Austrias

Peapiiskop emer.

**Johannes
Oskar Lauri't**

mälestavad sügavas leinas

**EELK ROOTSI
PRAOSTKOND**

Praost
RICHARD KOOLMEISTER

Oma kauaaegset lugupeetud juhatuses esimeest

Peapiiskop emer.
**Johannes
O. Lauri't**

mälestab sügavas leinas

**EESTI ABI
KESKJUATUS**

Armast tädiipoega

Joonas Kiibus't

mälestab leinas

AUGUST KAPTEIN
perekonraga

Oma Nõukogu liiget

Peapiiskop emer.
**Johannes
O. Lauri't**

mälestab sügavas leinas

**ROOTSI-EESTI
ÕPPERAAMATUFOND**

Oma armast villistlast

**Johannes
Oskar Lauri't**

mälestab sügavalt leinates

**EESTI ÜLIÕPILASTE
SELTS**

Armas paps

Johannes Oskar Lauri

Sünd. 6.12.1891 Rannus
Surn. 5.1.1974 Stockholmis

Tänus, armastuses

MEMME

JUHAN ja DAIMI

HELIO ja ERIK

JÜRI, TIINA ja PEETER

**TOOMAS ja KARIN
MADLEN ja MARTIN**

HANS

Matusetalitus toimub reedel, 25. jaanuaril kell 13.00.
Jakobi kirikus.

Leinateated

Armast

J. O. Lauri't

mälestavad

JAAN ja ELFRIEDA
LOOTSMAA

Armast abikaasat ja kaas-
maalast

Angelina
Mets'a
N-na Sepp

mälestavad leinas
ABIKAASA JOHANNES
PEREK. H. POKK
PEREK. H. AUS
PEREK. M. KUTT
P. KULD
N. MÄTAS
PEREK. K. PRUUL
M. MARUS

Puhka rahus võõramaa mul-
las!

Armas ema, vanaema ja va-
navanaema

Maria Tamme

Sünd. 6.3.1890 Eestis
Surn. 30.12.1973 Helsingborgis

Valkses leinas
POEG
LAPSED
LASTELAPSED
AIL

Matusetalitus toimub lau-
päeval, 12. jaanuaril kell 13
Pälsjö kalmistu kabelis.

Assessor praost Jakob Aunver (paremal) ütlemas õnnitlusi EELK konsistooriumi poolt. Peapiiskopi ees seisavad vasakult tema ämm

pr. Adele Tähvääli, abikaasa Maria ning poeg ja tütar (EPL-foto LEPPER)

Peapiiskop K. Veemi juubeli tähistamine

Peapiiskop Konrad Veemi austamine tema 60-nda sünnipäeva puhul toimus 7. jaanuaril Stockholmis Eesti Majas. Peapiiskop oli kohal koos abikaasa ja lastega, et vastu võtta arvukalt kogunenud tervitajaid ja õnnitlejaid, eesotsas kiriku esindajatega.

EELK konsistooriumi vanim liige assessor praost Jakob Aunver avas tervituste rea, andes pärast õnnitlussõnavõttu üle aadressi ja kingituse ning õnnistades juubilari ja tema perekonda. Konsistooriumi ilmalik assessor Voldemar Palm andis üle lilli juubilari abikaasale.

Stockholmi eesti ev. lut. koguduse esimees Vello Mänd märkis, et Konrad Veem on koguduses energilist kirikutööd teinud juba 18 aastat. Ta andis juubilariile üle koguduse kingitusümbriku. Eesti õliõpilaste Seltsi esimees Lembit Kriisa luges ette peapiiskopi aadeemilise organisatsiooni aua-

adressi, kuna kirjaloometaja Erich Roots andis üle 72 sõbra kingituse EUS ridadest ja Leopold Post andis üle lilled peapiiskopi abikaasale.

Pr. Alide Martinson tõi tervitust ja õnnitlusi Invaliidfondilt ning sõprade grupi ümbriku. Läti ev. luteri kiriku delegaadid praostid Janis Ternis ja Oskars Sakarnis õnnitsesid naaberkiriku poolt, kellega on valitsenud hea koostöö ja annetasid mälestuseks ühe kirikliku raamatu.

Eesti Komitee õnnitlusi tõi esimees Artur Reintamm, kes sõna võttis ning abiesimees Heinrich Mark ja dots. Theodor Künnapas. Tuulemaa gaidilipkonna õnnitlejaks olid Ingrid Tarkpea ja Helvi Klement. (K. Veem on lipkonna kaplan), Stockholmis Eesti Maja aktiivselt poolt ütles õnnitlusi Boris Gorman ning Eesti Majas asuvate organisatsioonide ja asutuste personali poolt Heinrich Mark ja Irina Aug.

"Kaasrändurid" ütles südame-
hke sõnu operilaulja Aarne Viis-
smaa, Naisklubi poolt Irma Varrik
ja Eesti Kultuuri Koondise poolt
Leonid Laid. Järgnes veel terve
rida isiklikke tervitajaid.

Vastuvõtu ametlik osa lõpetati
lauluga "Õnnistaja hola". Pea-
piiskop oli igale tervitusele varem
kohealt lühidalt sõnadega vasta-
nud.

Siirduti kohvilauda, kus sõna
võttis. Stockholmis Jakobil Riis-
koguduse peapöetaja Karl Erik
Fridblom, kes rõhutas, et tema ki-
rik on saanud toomkiriku "seisu-
se", kuna selles teenib eesti pea-
piiskop. Õnnitles ka Soome kogu-
duse peapöetaja. Ka nendele vas-
tas peapiiskop K. Veem otseselt.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskopliku
kog. peajumalat. 13/1 kl. 14. Jakobi-
k. kog. õp. oreil H. Kiisk, laulur.
Leerilõpetus algab 20/1 kl. 14 Noor-
tepuha jumalat. Jakobis. Palutak-
se registr. kantseleisse tel. 21 32 77.

ALINGSAS: Maakirikus juma-
lat. 12/1 kl. 15, õp. Kool, oreil PG
Strömberg, lauluühed aruandega.

GÖTEBORG: Gbg/L. Rootsi
kog. skautlike noorte jumalat.
Kristiines 13/1 kl. 14, õp. Kool, oreil
PG Strömberg, noortegrupp
Hämarik, lauluühed.

GÖTEBORG: Ev. lut. Gbg kog.
joulupuu 12/1 kl. 15 St. Pauli kog.
majas Stockholm. 14-16. Palvus
F. Kello, kohvilaud, loterii, jõulu-
vanalt kinkpeakid lastele.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai
Peakirik, 13/1 kl. 11 liturgia, usu-
kannataja, esim. eesti piiskopi
Platoni ja kaasmärtrite mälest.,
praost Nael.

Publik tänas

Algus lk. 1

sel pool tõusu" peaks seega ole-
ma esimeseks sellelaadseks.

Ma ei tunne lähemalt näidendi
teksti ega tea, kas see on kirjuta-
tud autori hilisematel eluaastatel
(ta viimane romaan ilmus 1953)
või kunagi varem laualaekasse.
Autor on näidendi annud kont-
roversaalse alapealkirja "üks
lõbus draama dialoogides" ja
leidlikult toonud vaheldust ja põ-
nevust sellega, et alates teisest
vaatusest (neid on kokku kolm)
sekkub mängu kolmas tegelane.

Lavale, publiku ette ta ei ilmu,
kuud temast räägitakse ja tema
käitmine ja teod otsustavad laval
tegutsevate osaliste käitumise ja
saatuse.

Nagu öeldud, on osalisi vaid
kaks: keskealine daam, kutselt
advokaat ja keskealine härra,
samuti advokaat. Tegevuskoht —
meesadvokaadi büroo, kus nad
esimeses vaatuses kohtuvad, et
oma klientide volinikena ühe
abiolu lahutuse protsessi keerd-
sõlme lahendada.

Ja siit tekivad sidemed ja sõl-
med, mis lõpuks neid endid abie-

lusadamasse tüüritavad. Ehk õi-
gemini ütelda — kus naisadvokaat
oma meessoost ametivenna
(põlise vanapoisi!) oskab abie-
husadamasse tüürida. On öeldud,
et armastus on kõige tugevama
kirgedest, sest ta vallutab korra
kõige nii pea ja südame kui ka
keha.

Ja kui ohtlik on olukord siis, kui
keha töötab ülejääke, mäletame
Hugo Raudsepa lavaloomin-
gust... "Teisel pool tõusu" te-
gelaste käitumine ergutab vaa-
taja fantaasiat otsima sellele
psühholoogilisi motive, andes
näidendile sisemise pinget.

"Teisel pool tõusu" lavastus on
Lensi Rõmmerilt, näitejuht Eln
Rähn. Et lavastaja, kes näitleja
ülesannetes peab kogu aeg laval
viibima, ei saa samaaegselt enda
ja partneri osatoomist laval
jälgida ja instrueerida, on en-
dastmõistetav.

Sellepärast pidi lavastaja kõr-
val ka näitejuht tegevuses olema.
Kui ja mil määral kellegi sõna
määras, on saalisistujal otsusta-
da. Võlme pidev nentida, et asja-
saliste koostöö tundus harmooni-
lisena, kuigi laabus sujuvalt ja tu-
juküllaselt.

Juubilari kostüümid (kolm
vahetust), healõikelised ja mait-
seka värvivalikuga, oli kavan-
danud Lydia Viidas-Tiits. Lava-
rakendus, mida iseloomustasid
napid dekoratsioonipalad ja as-
jalik sisekujundus, kandis Ro-
man Väli käekirja ja tegumoodi.

Juubilar Lensi Rõmmer võeti
vastu publiku elavate kiiduaval-
dustega juba etenduse algul,
esimesel lavale ilmumise hetkel.
Etenduse lõppedes aplodeeriti ta
koos oma partneriga kestvate
kiiduavalduste saatel uuesti la-
val, kus toimus lühike austamis-
seremonia.

Pärast teatritendust koguneti
pidulikule õhtusöögile Eesti Ma-
jas, mis samuti kujunes meele-
olurikkaks koosviibimiseks mõ-
nusid koduses miljöös ja austi-
savalduks teoorõmsale lava-
kunstnikule. Juubilariile lauldi
"ta elagu" ja teatipere tradit-
siooniline "Hele täht" ning hüüti
"kriuhh-vatsiuhh!" Ka siin oli
sõnavõtte ning vahelduseks ka
ettekandeid humoreske ja laulu.

Oma tänusõnas rõhutas Lensi
Rõmmer eriti Eesti Kultuuri
Koondise esimehe Leonid Laidi
väärtuslikku kaasabi ja algatust
juubeli-lavastuse toimetulemi-
seks. Talle osutatud tähelepanu on
teda sügavsti liigutanud. Ta loo-
dab noorte jõudude teatritööle
algatusi ja soovib neile tööõõmu,
mis on kannud ka vanema põlv-
konna püüdlusi.

ED. REINING

Televisioniprogramm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
1.30 Tapatumia. AktueUtt magasin för finskspråkiga.
4.00 Lasten TV: Susia. Susia, ilvek-
sää, keittuja ja muita eläimiä.
Barnprogram: Vargar, lodjur, rävar
och andra djur.
6.10 Mustat ja punaiset vuodet.
Syksyllä 1945 sota on ohi. Sirkka ja
Pauli saavat toisensa. Sarjanä-
telmä, kirjoittaja Liisa Vuoristo.
De svarta och de röda åren. TV-
pjäs av Liia Vuoristo om en fin-
ländsk arbetarfamilj. Del 4. Hösten
1945 är kriget slut.
1.00-1.15 Start 2. Färg.
5.00 Sportextra. Färg.
7.55 Helgmsåringning från Ankars-
rums kyrka i Småland. Färg.
8.00 TV-nytt och väder.
8.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
8.30 Gustavsson, fabrikör - film om
och med företagare och företag i
småindustrins Gnosjö. Färg.
9.00 På kvällsskivens. Färg. Gamla
visor och skillingtryck presenterade
av Lennart Kjellgren och hans vän-
ner.
9.30 Huset Silfvercronas gåta. Färg.
Fänge i det forlurna. Lasse och
Lisa har gått genom spegeln i det
förbjudna rummet där klockorna
går baklänges. De hamnar på 1400-
talet; Engelbrekt har mördats. Puke
leder bondeupproret, och Silfver-
cronas skatt skyttar första gången.
Manus och regi: Gunilla Ambjörns-
son.
Medverk: Tomas Bolme, Stig Eng-
ström, Meta Velander, Bette Sahl-
lin, Birgitta Sundberg, Per Dyme, Jör-
gen Lantz. Musik: Anders Lindner,
Anna Roll, Bette Sahlin och Clas
Persson.
0.10 Alida idag. Färg. En dokumen-
tarfilm med mycket sång och musik
om Alice Babs Sjöblom i helg och
söcken, i arbete och på fritid.
Medverk: Svend Amussen, Sten
Broman, Hasse Ekman, Ulrik Neu-
man, Charlie Norman och många,
många fler. Intervju och kommentar:
Gunn Hagglund.
1.00 Aktuellt och väder.
1.30 TV-nytt.
1.35-22.25 Vilda Västern: Nitrogly-
cerin - sista delen av en ameri-
kansk äventyrsberättelse.
TELEVISION 2
7.25 TV-nytt och väder.
7.30 Mumlan - lite sköj med Gösta
Ekman och Lena Söderblom. Färg.
3.00 Lördags. Färg.
3.30 Sju syskon. Färg.
3.00 Fågeliv vid Berings hav. Färg.
Glimtar från det myllrande livet på
ett fågelberg vid norra polcirkeln.
9.25 Anslagsavlän. Färg.
9.30 Rapport med väder och sport.
9.00 Slas berättar. Färg. Författaren
Stig Claesson (Slas) läser Supporten
och Blaisehans torg till sina egna
teckningar.
1.00 Herrskap och tjänstefolk. Färg.
1.00 Trästäder i Norden. Färg.
Stadskärnorna ändrar utseende fort,
och många av dem gamla trästä-
derna med oersättliga kulturhisto-
riska värden slås sönder. Ett TV-
team har rest runt i Sverige, Norge
och Finland och redovisar något av
det räddningsarbete som är igång.
1.30 Pratkarnarna med Ruffe
Bengtsson, Stig Grybe, Carl-Gustaf
Lindstedt, Arve Opsahl och Mille
Schmidt. Färg.
2.00 TV-nytt och väder.
2.05-23.25 Falkarna - engersk film
från 1970. Färg.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskpråkiga program:
1.00 Uutisviikko.
Vyhetsveckan.
1.20 Pienvillijöittä. Veikko ja Lin-
nea. Neljä puheenvuoroa pientäl-
listen arkipäivän päällimmäisistä
ongelmista.
Småbrukare. Veikko och Linnéa -
om småbrukarnas mest brännande
vardagsproblem. Textat på svenska.

10.40-11.00 Rivimies. SKYP:n rivimies
Pentti Haapala viljelee ti-
laansa Keuruun Joukojärvellä.
Man i ledet. Enhetspartiets man i
ledet, Pentti Haapala odlar sin jord
i Joukojärvi i Keuru. Textat på
svenska.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Kyrkan på Hebriderna. Färg.
Gunnar Dahmén och Ulf Schenk-
manis möter kyrkohistoria och nu-
tida församlingsliv på öarna Iona
och Mull.
18.35 Endre Nemes och hans konst.
Färg. Endre Nemes kom till Sverige
som flyktling 1940 och fick snabbt
vänner bland målarkollegor och in-
tellectuella. Hab är ledamot av
Konstakademien och professor sedan
1968.
19.45 Abbott och Costello. Den svart-
sjuke lungviktsmästaren.
19.50 Cirkusette - nummerrevy i
cirkusmiljö. Färg. Vard och 1:e
cyklare Bert-Ake Varg.
Gäster: Annalisa Ericson, kortio-
nisten Rocky Rendall, marionettefö-
nomenet Ambrose från Storbritan-
nien, Campbell, folksångens förnyare
med Ian Campbell Folk Group m fl.
20.10 Musik i vintermörkret: Lidit
har jag mycket sedan vi gick åt-
skils. Färg. I serien om musikupple-
velser presenterar Per Gunnar
Evander avsnitt ur några observa-
der käreleksbrev av framtidne re-
staurangsmisern Frans Evert
Sundberg.
20.35 Process nr 1001 - rättegång mot
tio spanska arbetsledare. Färg.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportspegeln.
22.05-22.35 Vinterberättelsen. Ulla
Isaksson läser en nykrivnen novell.
Färg.

TELEVISION 2

16.00 Bröderna Malm. Färg. Del 6.
Utvägen. Textat repris.
16.40 Kan inte spelas utan stor
känsla för naturen. Färg. Stock-
holmsfilharmonikernas blåsarkvint-
tett spelar Carl Nielsens kvintett
för flöjt, oboe, horn, klarinett och
fagott op. 43.
17.05 Musiken måste andas. Färg. På
måndag uruppför i TV 2 ett nytt
svenskt orkesterverk: Allan Peters-
sons 10:e symfoni med dirigenten
Antik Dorati och SR:s Symfoniorke-
ster. I det här programmet får ni en
stund följa Doratis repetitionsar-
bete.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Tecknad film från Norden.
Färg. 11. Från Finland: Mats farbror
Sven och ensamheten.
17.40 Hur valen fick sitt tränga svalg.
Färg. Tecknad film efter en berät-
telse av Rudyard Kipling.
17.50 Billy Smarts julcirkus. Färg.
Cirkusunderhållning från London
med sjölejon, elefanter, ponnyhästar,
trapezkonstnärer och clowner.
19.00 Sportnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.10 Nygammat. Färg. Bosse Lars-
son bjuder på kända tongångar till-
sammans med Bröderna Lindqvist
och gäster.
21.00 En amerikansk familj. Färg.
Attionde delen:
22.00 TV-nytt och väder.
22.05-23.35 Söndagsdeckaren: Rånare
på spåret. Västysk kriminalpjäs om
ett bankrån i München.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00-9.10 Switch on! 16. Lågstadiet.
9.20-9.35 Matematik, Åk 2. 2. Väder.
Lågstadiet.
9.45-10.05 Studieorientering - att
välja tillvälsämnä, Åk 6. Mellansta-
diat.
10.10-10.25 Rymt och rörelse. 2. Mu-
siken, rörelsen och dansen. Lågstadiet.
10.35-10.55 Närings och yrken i
Norden. 2. Papper. Högstadiet.
12.20-12.40 USA. Färg. 1. Kontraster-
nas USA. Högstadiet. Textat.
12.45-13.05 Liv under mikroskop III.
Högstadiet.
13.10-13.35 Kraft - rörelse - arbete.
2. Kraft. Högstadiet.

14.30-14.50 Lärarprogram: Musik 4.
Mellanstadiet.
16.30 Halvfem: Poesi för dej och mej.
Färg.
16.35-16.55 Pärön.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Pojkarna på Flaxton. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Kungen och narren. Färg. Ett
spel om mak och kärlek av Michel
de Ghelderode.
I rollerna: Jarl Kulle och Håkan
Serner. Regi: Jan Hemmel.
30.10 Jazz i Sverige med Malmögrup-
pen Appendix och från Örebro Exit.
Färg.
20.45 Häng med! Färg. Kvalifice-
ringsomgång.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.25 En lantlig historia. Färg.
En personlig film om svenska bönder
och svensk bondepolitik från
Påböda till Bramstorp av Stefanla
Börje och Carl Henrik Svensstedt.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Så här ser vi ut när vi jobbar
- fiskaren och sjuksköterskan. Färg.
18.00-18.40 I multijättarnas värld.
Om några decennier kommer
troligen huvuddelen av världens in-
dustriproduktion att kontrolleras av
ett par hundra multinationella före-
tag. I detta filmade reportage granskar
Åke Örtmark bl a SKF, Sven-
ska Philips och ITT. Medverk: Dir.
Olle Franzén, dir. Lennart Johans-
son, statsråd Carl Lidbom, förfat-
taren Anthony Sampson, statssekre-
terär Anders Thunborg m fl.
18.50 Anslagsavlän. Färg.
18.55 Domstol: Fallet Ulric Melver -
Första dagen. Färg.
Sir Ulric Melver sålde vid en krea-
tionsauktion en tjur till Senior An-
geles Da Costa från Argentina. Priset
var det högsta som någonsin betalats
för en tjur, men nu påstår Da Costa
att auktionspriset var högre än vad
han enligt överenskommelse skulle
betala.
19.20 Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Kvällsöppet.
21.00 "Riv inte", Färg. Bygg om de
gamla bostadshusen! Anders Wahl-
gren besöker gamla bostadsområden
i Stockholm, Göteborg och Norr-
köping.
21.30 Musik i Tvåan: Tionde symfo-
nin. Färg. Allan Peterssons nya
symfoni spelas för första gången av
SR:s Symfoniorkester. Dir. Antal Dorati.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05-23.10 Dick Cavett show: En
amerikansk familj. Färg. Bill och
Pat Loud med barnen Lane, Kevin,
Grant, Delilah och Michelle från
"En amerikansk familj" samtalar
med Dick Cavett om sina erfaren-
heter av filminspejlingen.

TV Tisdag

Skol-TV:
10.00-10.10 Switch on! 16. Lågstadiet.
10.35-10.55 På de brittiska öarna. 1.
London - en världsstad. Mellansta-
diat.
11.00-11.15 Start 2. Färg. Engelsk ny-
börjarkurs för vuxna. 15. Charlie's
here again.
Skol-TV:
13.35-13.55 Sinnesorganen och deras
funktioner. 1a. Sinnen i samverkan.
1b. Dissektion av ett kalvöga. Hög-
stadiet.
14.30-14.50 Lärarprogram: Musik 5.
Åk 5. Program 2 för lärare. Mellan-
stadiet.
16.30 Halvfem: Poesi för dej och mej.
Färg.
16.35-16.45 Gubbar på en vägg. Färg.
Medan barnen leker på ett daghem
målar Stig Claesson, signaturen
Slas, väggarna.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Dockorna i Lavendelgränd.
Färg. Staffan Westerberg och skå-
despelare från Det Lille Teater i
Köpenhamn.
19.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Unga tvätterskor. Hur ser öst-
tysk ungdom på arbete, fritid och
framtid?

19.55 Musiken och vi. Färg. Presenta-
tion av vintersäsongens program.
Därefter:
Allsköns musik från Sveriges Radio.
Färg.
20.50 Häng med! Färg. Kvalifice-
ringsomgång.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sherlock Holmes. Mysteriet
med den musgravska familjehem-
ligheten.
I rollerna: Basil Rathbone och Nigel
Bruce.
22.40-22.55 En français II. Färg. 14.
Les animaux.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Så här ser vi ut när vi jobbar
- snickaren och servitrisen. Färg.
18.00 Start II. Färg. Engelsk nybör-
jarkurs för vuxna. 15. Charlie's here
again.
18.15 Stäm gitarren. Färg.
18.20-18.40 Spela gitarr med Uffe och
Tabbe. Färg.
18.50 Putes tips. Färg.
18.55 Domstol: Fallet Ulric Melver -
Andra dagen. Färg.
19.20 Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Landet bortom prärien. Ameri-
kansk långfilm från 1950. Regi: John
Ford.
I rollerna: Ben Johnson, Joanne
Dru, Harrey Carey, Ward Bond.
21.25 Bakom rubrikerna "dom är en
samling mutkolvar" - ett reportage
om journalister i dagens Sverige.
22.05 TV-nytt, väder.
22.10-22.55 Kvällsöppet.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.20-9.40 I Latinamerika. Färg. 1. La-
tinamerikanska bilder. Mellansta-
diat.
10.10-10.25 Vi i världen. Färg. 2.
Runt som ett klot. Lågstadiet.
12.00-12.30 USA. Färg. 2. I Glens
Falls och Chicago. Högstadiet.
14.30-14.50 Musik 6. 2. Nordameri-
kansk musik och dans. Mellansta-
diat.
16.30 Halvfem: Poesi för dej och mej.
Färg.
16.35-17.00 Sagor från en trädgård.
Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Vår fantastiska värld. Färg. På
upptäcksfärd med lexikon och
filmkamera.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Albert och Herbert - folkbusk-
spel om en skrothandlare och hans
son. Färg.
Medverk: Sten-Åke Cederhök, Len-
nart Lundh, Ulla Axelsson, Märta
Ternstedt m fl. Manus: Ray Galton
och Alan Simpson. Regi: Bo Her-
mannson.
20.00 Drömmar om rosor. Färg. Några
funderingar kring konsten att sköta
ett hus och en trädgård.
20.10 Tekniskt magasin - Erik Berg-
sten. Färg.
20.50 Häng med! Färg. Kvalifice-
ringsomgång.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-23.45 Vad hände med Baby
Jane? Amerikansk skräckfilm från
1962. Regi: Robert Aldrich.
I rollerna: Bette Davis och Joan
Crawford.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Så här ser vi ut när vi jobbar
- kocken och sömmerskan. Färg.
18.00-18.40 Bakom rubrikerna "dom
är en samling mutkolvar" - ett re-
portage om journalister i dagens
Sverige.
18.50 Start II. Färg. Övningsprogram
15.
18.55 Domstol: Fallet Ulric MM. Iver -
Tredje dagen. Färg.
19.20 Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Tåget till himlen av Ota Hof-
man. Färg.
21.20 "Hur ska vi få en rättvisare
värld?" Färg. I Utmaningen denna
gång diskuteras rättvisan eller rät-
tare sagt orättvisan på vår jord. Det

handlar om biståndsinnsatser, i pro-
centuall, handelsvillkor men också
om löne- och sociala relationer i
vårt eget land.
På svarandesidan finns biståndsmi-
nister Gertrud Sigurdson, missions-
föreståndare Gösta Hedberg, på frä-
gandesidan missionsforskare Sigbert
Axelson och TV-tittare. Programle-
dare: Per-Arne Axelsson.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15-23.00 Kvällsöppet.

TV Torsdag

Skol-TV:
9.20-9.35 Förr i världen. 1. Landet.
Lågstadiet.
9.45-10.05 Appell och dokument. 2.
Kriget som motiv. Gymnasiet.
11.00-11.15 En français II. Färg. Fort-
sättningskurs i franska. 14. Les an-
imaux.
Skol-TV:
12.45-13.10 Filmkunskap. 1. Film och
verklighet. Gymnasiet.
16.30 Halvfem: Poesi för dej och mej.
Färg.
16.35-16.50 Sadko - tecknad rysk
folksaga. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Ting runtmonkrig. Färg. Foten
i kläm. Bitte Alling och Per-Ake
Holmquist.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Helen - kvinna av i dag. Färg.
Helen Tulley, 30, är gift och har två
fortjūnande barn. Frank, hennes
man, har en god anställning och de
har råd till eget hus och bil. Utåt
sett, en helt normal och lycklig fa-
milj av i dag. Men äktenskapet får
en spricka...
1. Frank. Regi: Richard Bates.
I rollerna: Alison Fiske, Martin
Shaw, Christopher Ballantyne,
Diana Hutchinson, Herbert Ram-
skill.
20.20 Fokus. Färg.
20.50 Häng med! Färg. Kvalifice-
ringsomgång.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-ca 22.05 Sportextra.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Så här ser vi ut när vi jobbar
- skomakaren och dansösen. Färg.
18.00-18.35 "Frlheten måste erövrasi!"
Färg. I det andra av två program
om de förtryckta kamp för be-
frielse skildras Dom Heider Cama-
ras arbete i Recife, nordöstra Bras-
ilien.
19.00 Riksblandning. Färg.
19.20 Allehanda.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Svenska band: Blåblus från
Stockholm. Färg.
20.20 Bröderna Malm. Färg. Del 7.
Medverk: Sven-Eric Gamble, Olof
Thunberg, Stig Grybe, Ulf Brunn-
berg, Helena Brodin, Lillemor Ohl-
son, Lena-Fla. Bernhardsson, Meg
Westergren, Mona Cassemar, Inger
Kolberg, Stephan Karlén, John
Harrison, Kjell-Hugo Graadn, Erik
Strandell, Bengt Brunsborg, Marg-
rethe Koyto, Göte Fyhring.
21.00 50-tal: Rättssäffarna. Färg. Re-
dan i början av decenniet rullade
Kejneaffärer upp. Snart följde det
ena "fallet" efter det andra Haljby,
Lundquist, Selling. En intensiv de-
batt drog igång om den enskildes
rättstrygghet.
21.40 Kvällsöppet.
22.25-22.30 TV-nytt, väder.

